

สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย
สัญญาเลขที่ ว.๑๖๘ / ๒๕๕๙

รหัสโครงการ MCU RS 610759168

ระหว่าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ให้ทุน
กับ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ ผู้รับทุน
สิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙



สัญญาเลขที่ ๐.๑๖๙ / ๒๕๕๙

โครงการชุด/ชุดแผนงาน

สัญญาเงินทุนอุดหนุนการวิจัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญานี้ทำขึ้น ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อยุธยา เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ระหว่าง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป เป็นผู้รับมอบอำนาจตาม หนังสือมอบอำนาจ ลงวันที่ ๖ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เป็นผู้บริหารสัญญาและโครงการจนกว่าจะแล้วเสร็จ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า "ผู้ให้ทุน" ฝ่ายหนึ่ง กับ ดร.อัทรเดช พรหมกลีบ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ หมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้รับทุน ๕ ๔๘๐๒ ๐๐๐๐๔ ๔๑ ๔ อายุ ๔๓ ปี สัญชาติ ไทย ที่อยู่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย สงฆ์นครสวรรค์ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ ซึ่งต่อไป ในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับทุน" อีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ให้ทุนมีวัตถุประสงค์จะส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อ นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยหรือนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดสรรเงินอุดหนุนการวิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญานี้

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ให้ทุนตกลงให้ทุนและผู้รับทุนตกลงรับทุนอุดหนุนการวิจัยเรื่อง "โครงการย่อยที่ ๒ ยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนพื้นที่กลางนำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย" ซึ่งในสัญญานี้ เรียกว่า "โครงการ" ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นจำนวนเงิน ๒๑๐,๐๐๐ บาท (สองแสนหนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

ข้อ ๒ ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการวิจัยตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และข้อตกลง พร้อมส่งร่าง รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์แก่ผู้ให้ทุน ภายในวันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๓ การเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยจากผู้ให้ทุน ผู้รับทุนมีสิทธิเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยเป็นราย งวดจากยอดเงินตามข้อ ๑ ดังนี้

งวดที่ ๑ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือจำนวน ๘๔,๐๐๐ บาท (แปดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ภายในสามสิบวัน หลังจากวันลงนามในสัญญาเงินทุนอุดหนุนการ วิจัย

งวดที่ ๒ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือ จำนวน ๖๓,๐๐๐ บาท (หกหมื่นสามพันบาทถ้วน) โดยผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากผู้รับทุนได้ส่งรายงาน ความก้าวหน้าการวิจัย ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๕ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดีจำนวน ๑ แผ่น ภายใน สี่เดือน นับจากวันลงนามในสัญญา และรายงานดังกล่าวได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้ให้ทุนแต่งตั้งแล้ว ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน

Signature

งวดที่ ๓ จ่ายให้เป็นเงินไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของวงเงินอุดหนุนการวิจัยในโครงการ คือ จำนวน ๖๓,๐๐๐ บาท (หกหมื่นสามพันบาทถ้วน) โดยผู้ให้ทุนจะจ่ายให้ภายหลังจากผู้รับทุนได้ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๒๐ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น และได้นำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือได้ตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) หรือตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมระดับชาติที่ได้นำเสนอสภาสถาบันอนุมัติและจัดทำเป็นประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป และคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์อนุมัติแล้ว ซึ่งต้องไม่เกินหกสิบวัน

ในการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่ผู้รับทุนแต่ละงวด ผู้ให้ทุนจะจ่ายเงินแก่ผู้รับทุนโดยตรง ผ่านบัญชีธนาคารของผู้รับทุน

ในกรณีที่ผู้ให้ทุนหรือผู้รับทุนเห็นว่า โครงการซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นโดยครบถ้วนตามข้อ ๑ นั้น อาจดำเนินการพัฒนาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อจากโครงการเดิม ซึ่งการดำเนินการเพิ่มเติมดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ให้ทุนหรือผู้รับทุนมีสิทธิ ยื่นข้อเสนอเพิ่มเติมให้แก่คู่สัญญาเพื่อดำเนินโครงการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตามที่ทั้งสองฝ่ายจะได้ ตกลงกันต่อไป

ข้อ ๔ เอกสารแนบท้ายสัญญาดังต่อไปนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญานี้

ภาคผนวก ๑ แบบเสนอโครงการวิจัย ประกอบการของบประมาณเพื่อการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ “โครงการย่อยที่ ๒ ยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย” จำนวน ๑ ชุด

ภาคผนวก ๒ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้าน จำนวน ๑ ชุด

ภาคผนวก ๓ สำเนาบัญชีเงินฝากธนาคารทหารไทย จำนวน ๑ ชุด

ภาคผนวก ๔ สำเนาบัตรประจำตัวพยาน จำนวนคนละ ๑ ชุด (ถ้ามี)

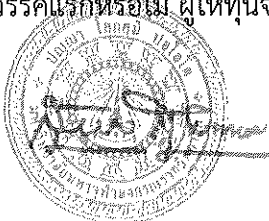
ข้อความใดในเอกสารที่แนบท้ายสัญญานี้ ที่ขัดแย้งกับสัญญา ให้ใช้ข้อความในสัญญานี้ และในกรณีที่เอกสารแนบท้ายสัญญาขัดแย้งกันเอง หรือมิได้ระบุไว้ ให้ผู้ให้ทุนเป็นผู้วินิจฉัย ผู้รับทุนต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ให้ทุน

ข้อ ๕ ผู้รับทุนจะต้องเริ่มดำเนินการตามแผนการวิจัยที่ระบุไว้ในโครงการทันที นับแต่วันลงนามในสัญญานี้ หากผู้รับทุนมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับจากวันลงนามในสัญญา ผู้ให้ทุนมีสิทธิยกเลิกสัญญาได้

ข้อ ๖ ผู้รับทุนได้ทราบและเข้าใจระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศและคำสั่งของผู้ให้ทุนซึ่งมีอยู่ในขณะที่ทำสัญญานี้โดยตลอดและจะปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศและคำสั่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ทั้งที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันและที่จะออกใช้บังคับต่อไปในภายหน้าโดยเคร่งครัด ผู้รับทุนจะต้องรับผิดชอบแต่โดยลำพังต่อการละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือสิทธิใด ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลภายนอกซึ่งผู้รับทุนนำมาใช้ปฏิบัติงานวิจัยตามสัญญานี้

ข้อ ๗ ผู้รับทุนต้องควบคุม กำกับดูแลและใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ พร้อมจัดเตรียมเอกสารบัญชีและหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพื่อให้ผู้ให้ทุนสามารถตรวจสอบได้ทุกโอกาส โดยผู้รับทุนจะต้องใช้เงินทุนซึ่งได้รับจากผู้ให้ทุนตามสัญญานี้เพื่อดำเนินการในโครงการนี้เท่านั้น

ในกรณีที่เกิดปัญหาซึ่งต้องพิจารณาว่าการดำเนินการของผู้รับทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามวรรคแรกหรือไม่ ผู้ให้ทุนจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด



ข้อ ๘ ผู้รับทุนต้องดำเนินการวิจัยด้วยตนเองโดยจะไม่นำงานวิจัยทั้งหมด หรือบางส่วนในสัญญาไปแจ้งช่วงอีกต่อหนึ่ง เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ให้ทุน

ข้อ ๙ ผู้รับทุนจะทำการวิจัยหรือจัดให้มีการวิจัยด้วยความวิริยะอุตสาหะให้สำเร็จได้ผลตามความมุ่งหมายของผู้ให้ทุน หากมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงผู้ร่วมวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยหรือรายละเอียดสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งในโครงการวิจัยที่ได้แจ้งไว้สัญญานี้ ผู้รับทุนจะต้องได้รับความเห็นชอบเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนก่อน จึงจะเปลี่ยนแปลงได้

ข้อ ๑๐ ระหว่างดำเนินโครงการตามสัญญานี้ หากมีปัญหาหรือกรณีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุใด ๆ อันเนื่องมาจากความผิดหรือความบกพร่องของฝ่ายผู้ให้ทุน หรือเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่ผู้รับทุนต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามโครงการที่กำหนดในสัญญานี้ได้ ผู้รับทุนจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้ให้ทุนทราบทันทีที่มีปัญหาดังกล่าว เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาหรือขออนุมัติขยายเวลาดำเนินการ

ถ้าผู้รับทุนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้รับทุนได้ละสิทธิเรียกร้องในการที่จะขยายเวลาทำงานออกไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่กรณีเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของผู้ให้ทุน ซึ่งมีหลักฐานชัดเจนหรือผู้ให้ทุนทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่นั้น

การอนุมัติขยายเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ให้ทุนที่จะพิจารณา

ข้อ ๑๑ ผู้รับทุนมีหน้าที่ส่งรายงานการวิจัยแก่ผู้ให้ทุนตามรายการดังต่อไปนี้

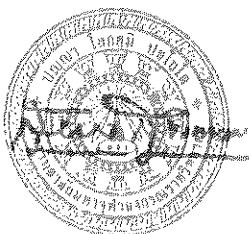
๑๑.๑ ส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนดภายในเวลาสี่เดือนนับจากวันลงนามในสัญญา จำนวน ๕ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อให้ผู้ให้ทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ให้ทุนให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

๑๑.๒ ส่งร่างรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสรุปผลการวิจัยตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด ก่อนวันสิ้นสุดสัญญา จำนวน ๕ ชุด พร้อมแผ่นซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ให้ทุนให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

๑๑.๓ ส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสรุปผลการวิจัยตามแบบที่ผู้ให้ทุนกำหนด จำนวน ๒๐ ชุด พร้อมซีดีหรือดีวีดี จำนวน ๑ แผ่น ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อเสนอคณะกรรมการประจำสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์พิจารณาอนุมัติรายงานการวิจัยฉบับนั้น เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ

๑๑.๔ ส่งหนังสือรับรองการตีพิมพ์ในการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือการตีพิมพ์ในวารสารที่อยู่ในประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) หรือตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมระดับชาติที่ได้นำเสนอสภาสถาบันอนุมัติและจัดทำเป็นประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป ถึงสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินการเบิกเงินอุดหนุนการวิจัยงวดสุดท้าย เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้แจ้งแก่ผู้รับทุนทราบ

รายงานฉบับสมบูรณ์ให้ระบุข้อความที่หน้าปกว่า "ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" และให้มีตราของผู้ให้ทุนปรากฏอยู่บนหน้าปกด้วย



ในกรณีที่ผู้ให้ทุน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณาเห็นสมควรให้ผู้รับทุนแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือดำเนินการอื่นใดเพิ่มเติม ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการตามที่ผู้ให้ทุน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายกำหนด โดยผู้รับทุนจะต้องดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จก่อนจึงจะอนุมัติเงินอุดหนุนงวดสุดท้ายได้

ข้อ ๑๒ ผู้ให้ทุนมีสิทธินำผลการวิจัยซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากดำเนินโครงการตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะสำเร็จแล้วบางส่วนหรือที่สมบูรณ์ทั้งหมดแล้วไปเผยแพร่ในเอกสาร สิ่งพิมพ์หรือสื่อใด ๆ หรือนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาทางวิชาการหรือใช้ประโยชน์ใด ๆ ได้

ข้อ ๑๓ ทรัพย์สินทางปัญญาในผลการวิจัย ให้เป็นของผู้ให้ทุนแต่ผู้เดียว ส่วนการจัดสรรประโยชน์และการรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นไปตามระเบียบของผู้ให้ทุน สิทธิในการขอรับสิทธิบัตรหรือเอกสารแสดงสิทธิใด ๆ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยตามสัญญานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของผู้ให้ทุน

ข้อ ๑๔ ผู้รับทุนจะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างทำพัสดุ จะต้องส่งใบเสนอราคาให้ผู้ให้ทุนพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงจะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างได้ ทั้งนี้รวมถึงการจัดทำพัสดุเพิ่มเติมในระหว่างการดำเนินโครงการที่มีได้ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการ

ผู้รับทุนจะใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์การวิจัยให้อยู่ในสภาพดี และยินยอมให้ผู้ให้ทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบอุปกรณ์ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ให้ทุนได้ทุกขณะและทุกโอกาส ผู้รับทุนจะต้องจัดทำบัญชีแสดงรายการอุปกรณ์การวิจัยยื่นต่อผู้ให้ทุนพร้อมกับการส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ตามข้อ (๑๑.๓) เมื่อมีการยุติการวิจัยรวมถึงการบอกเลิกสัญญา ผู้รับทุนจะจัดการกับอุปกรณ์การวิจัยให้เป็นไปตามที่ผู้ให้ทุนกำหนด

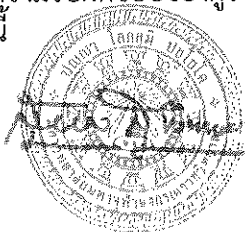
ข้อ ๑๕ การที่ผู้รับทุนจะนำผลการวิจัยตามสัญญานี้ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนเผยแพร่ในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ใดหรือสื่อใด ๆ หรือในการสาธิตแก่สาธารณชนไม่ว่า ณ ที่ใด ให้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้รับทุน แต่ทั้งนี้ ผู้รับทุนจะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนและปฏิบัติตามเงื่อนไขจึงจะเผยแพร่หรือสาธิตได้ การอนุญาตของผู้ให้ทุนไม่เป็นเหตุให้ผู้รับทุนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้น กรณีที่ได้รับอนุญาตให้มีการตีพิมพ์ ผู้รับทุนจะต้องลงข้อความไว้ที่ปกนอกว่า “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” และข้อความว่า (ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) อยู่ในปกใน พร้อมกับให้มีตราของผู้ให้ทุนปรากฏอยู่บนหน้าปกด้วย

ในกรณีที่ผู้รับทุนประสงค์จะนำผลงานอันเนื่องมาจากโครงการนี้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์หรือในการใด ๆ อันก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทน ผู้รับทุนจะต้องดำเนินการตามที่ผู้ให้ทุนกำหนด และได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ทุนก่อน

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ผู้รับทุนละทิ้งงานวิจัย หรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ให้ผู้ให้ทุนแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้รับทุนทราบเพื่อให้ปฏิบัติตามสัญญาภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้รับทุนไม่ปฏิบัติตาม ผู้ให้ทุนมีสิทธิบอกเลิกสัญญาโดยทันที และผู้รับทุนต้องยุติการดำเนินการวิจัย พร้อมคืนเงินอุดหนุนการวิจัยทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ผู้ให้ทุนเห็นสมควร รวมทั้งดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินต้นนั้น ตลอดจนอุปกรณ์การวิจัยทั้งหมดแก่ผู้ให้ทุนภายในสามสัปดาห์ นับแต่วันที่ผู้ให้ทุนได้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับทุนทราบ

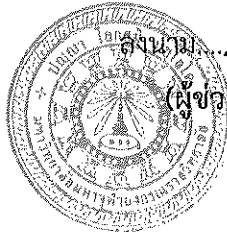
ในกรณีที่ผู้รับทุนไม่สามารถทำการวิจัยต่อไปได้ หรือไม่อาจทำให้แล้วเสร็จได้ และประสงค์จะขอยุติการวิจัยตามโครงการที่ได้รับทุน ผู้รับทุนต้องเสนอขออนุมัติต่อผู้ให้ทุนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยถือว่าผู้รับทุนผิดสัญญาและต้องดำเนินการรวมทั้งรับผิดชอบตามความในวรรคหนึ่งด้วย

ข้อ ๑๗ กรณีที่มีค่าภาษีอากร ค่าธรรมเนียมการโอนเงิน หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดขึ้นจากการได้รับเงินอุดหนุนวิจัยตามสัญญานี้ และค่าใช้จ่ายใด ๆ ก็ตามที่เรียกเก็บโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้รับทุน และไม่ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่อยู่ในข่ายได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนตามสัญญานี้



ข้อ ๑๘ กรณีที่ผู้รับทุนไม่สามารถส่งมอบงาน และไม่สามารถปฏิบัติงานโดยครบถ้วนบริบูรณ์ให้แก่ผู้ให้ทุนภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ถ้าเลยกำหนดเวลาให้ผู้รับทุนขอขยายเวลาได้ ๒ ครั้ง ๆ ละ ๓ เดือน แต่ถ้าเลยเวลาขยายแล้วไม่สามารถส่งมอบงานได้ผู้ให้ทุนจะทำการปรับ ดังนี้ ๑) เลยระยะเวลา ๖ เดือนถึง ๑ ปี ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนทำการปรับในอัตราร้อยละ ๒.๕ % ของราคาโครงการ ๒) เลยระยะเวลา ๑ ปีขึ้นไป ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนทำการปรับในอัตราร้อยละ ๓.๕ % ของราคาโครงการ

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับมีข้อความตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้ตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราไว้เป็นสำคัญในทุกหน้าของเอกสารต่อหน้าพยานของแต่ละฝ่ายและต่างเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ



ลงนาม

ผู้ให้ทุน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

ลงนามแทนอธิการบดี

ลงนาม

ผู้รับทุน

(ดร.อัศวเดช พรหมกัลป์)

หัวหน้าโครงการ

ลงนาม

พยาน

(นายรัชช คุ้มปีว)

ลงนาม

พยาน

(พระมหาชุตีภัก อภินันโท)


บัตรประจำตัวประชาชน Thai National ID Card
 เลขประจำตัวประชาชน Identification Number **5 4802 00004 41 4**

ชื่อตัวและชื่อสกุล นาย อัครเดช พรหมกัลป์
Name Mr. Akkadech
Last name Promkan
เกิดวันที่ 4 เม.ย. 2515
Date of Birth 4 Apr. 1972
ชาย (Male)


ที่อยู่ 709/175 หมู่ที่ 2 ต.หนองปลิง อ.เมืองนครราชสีมา
จ.นครราชสีมา
14 มี.ค. 2566
14 Mar. 2015 (แก้ไขบัตรประชาชน) **3 เม.ย. 2568**
Date of Issue (แก้ไขบัตรประชาชน) **Date of Expiry**

8001-03-03141155





BORA-29-01



ประเทศไทย
THAILAND

JT1-0867466-96

รายการเกี่ยวกับบ้าน

เล่มที่ 1

เลขรหัสประจำบ้าน 6001-071517-7

สำนักทะเบียน / อำเภอเมืองนครสวรรค์

รายการที่อยู่ 709/175 หมู่ที่ 2

ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ชื่อหมู่บ้าน

ชื่อบ้าน น.ส.อรดิชา วงศา

ประเภทบ้าน ทะเบียนบ้านชั่วคราว

ลักษณะบ้าน ตึกเดี่ยว 1 ชั้น

วันเดือนปีที่กำหนดบ้านเลขที่ 15 ตุลาคม 2555

ลงชื่อ

(นางศิริมา พ่วงไชย)

นายทะเบียน

วันเดือนปีที่พิมพ์ทะเบียนบ้าน 15 ตุลาคม 2555

6

เล่มที่ รายการบุคคลในบ้านของเลขรหัสประจำบ้าน 6001-071517-7

ลำดับที่ 5

ชื่อนายอิศรเดช พรหมกัลป์

สัญชาติ ไทย

เพศชาย

เลขประจำตัวประชาชน 5-4802-00004-41-4 สถานภาพ โสด

เกิดเมื่อ 4 เม.ย. 2515

มารดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ บัวพันธ์

3-4802-00188-25-0 สัญชาติ ไทย

บิดาผู้ให้กำเนิด ชื่อ ไสว

3-4802-00188-30-6 สัญชาติ ไทย

นายปลายทอง

* มาจาก 117/4 หมู่ที่ 5 ต.ลาดยาว

อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์ เมื่อ 14 มี.ค. 2558

(นายพฤตพงศ์ ไหมสุรินทร์)

นายทะเบียน

** ไปที่

นายทะเบียน



ระเบียบและเงื่อนไขบัตรของผู้ฝากเงิน

1. ผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยตามอัตราและเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด
2. ในกรณีถอนเงินผู้ฝากต้องนำหลักฐานและบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประชาชน หรือบัตรประจำตัวอื่น ๆ ของทางราชการมาแสดง และจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏบนบัตร
3. หากบัญชีไม่มีรายการเคลื่อนไหว และมียอดเงินไม่เพิ่มขึ้นกว่าธนาคารกำหนด ธนาคารจะตัดเงินจากบัญชีหรือชำระค่าธรรมเนียมการรักษารับบัญชี ความสนใจในทางหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่ผู้ฝากจะรับบัญชี ธนาคารจะรับฝากไว้เพื่อจรรี้อย่างเต็มที่ การฝากเงินตามธนาคารจะดำเนินการโดยอัตโนมัติ หรือทางสาขาทางรายการอื่น ๆ ที่ผู้ฝากจะรับบัญชี หรือจะดำเนินการโดยอัตโนมัติตามความประสงค์ของผู้ฝาก
4. บัตรผู้ฝากเงินมีอายุ 3 ปี นับจากวันที่ออกบัตร และจะหมดอายุในวันที่ครบ 3 ปี นับจากวันที่ออกบัตร ผู้ฝากจะต้องนำบัตรมาต่ออายุก่อนวันหมดอายุ
5. ยอดเงินในบัญชีผู้ฝากจะถือว่าถูกต้อง เมื่อธนาคารได้รับแจ้งจากผู้ฝากเกี่ยวกับยอดเงินในบัญชี
6. กรณีผู้ฝากมีบัญชีอื่นชื่อเดียวกัน หรือชื่อใกล้เคียงกัน ธนาคารจะรับฝากไว้เพื่อจรรี้อย่างเต็มที่ การฝากเงินตามธนาคารจะดำเนินการโดยอัตโนมัติตามความประสงค์ของผู้ฝาก
7. ผู้ฝากจะเสียค่าธรรมเนียมการฝากเงินตามอัตราและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ลงในบัญชีผู้ฝาก หรือโอนเป็นเงินสด หรือสิ้นแผ่นดินในกรณีผู้ฝากไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏอยู่ ผู้ฝากจะต้องแจ้งใบรับรายการฝาก และนำหลักฐานการแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามหน้าที่ตามสมควร
8. ธนาคารจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏอยู่
9. ธนาคารจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏอยู่
10. ผู้ฝากจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ปรากฏอยู่

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
THE BANK PUBLIC COMPANY LIMITED
 310 - หมู่ 10 ถนน นพรัตน์ กรุงเทพมหานคร

บัญชีเลขที่
 Account No. 310-2-59056-3

ชื่อบัญชี นาย อัครวิทย์ พงษ์ภักดิ์
 Account Name

200 - ออมทรัพย์

อัครวิทย์ พงษ์ภักดิ์
 ออมทรัพย์

ผู้รับมอบอำนาจลงนามแทนธนาคาร
 Authorized Signature

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

แบบ ภค-1ย/55

แบบเสนอโครงการวิจัย (Research Project)
 ประกอบการเสนอของบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ ๒ (ภาษาไทย)	ยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูทกภัย
(ภาษาอังกฤษ)	The Management Strategy of Middle Branch Watershed Community For Prevention and Editing of Flood.
ชื่อแผนงานวิจัย(ภาษาไทย)	ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูทกภัยในเขตพื้นที่กลางน้ำ
(ภาษาอังกฤษ)	The Strategy of Prevention and Editing of Flood on Middle Branch Watershed

ส่วน ก : องค์ประกอบของข้อเสนอโครงการวิจัย

๑. ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย

๑.๑ หัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ๕๔๘๐๒๐๐๐๐๔๔๑๔ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๒-๙๔๕๕๕๘๔ E-mail: akkaratv@hotmail.com

๑.๒ ผู้ร่วมงานวิจัย

๑) พระโสภณวราภรณ์,ดร. เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓๖๒๐๑๐๑๒๒๒๖๘๗ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑-๓๗๙๔๖๖๓

๒) พระครูนิวิฐศีลขันธุ์, ดร. เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓๖๐๑๑๐๐๕๑๖๑๘๐ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑-๐๔๐๙๕๓๕ E-mail : Narong_pum@hotmail.com

๑.๒.๓ พระปลัดพระสมบัตินิธิญาโณ, ดร. (นวลระยอง) เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน ๓๖๐๐๑๐๐๖๐๐๗๗๗ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๗-๑๙๙๕๒๔๐ E-mail Shall_518005@hotmail.com

๑.๓ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

๑.๔ หน่วยงานหลัก

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร ๐๕๖ - ๒๑๙๙๙๙ โทรสาร. ๐๕๖-๒๑๙๙๙๘

๑.๕ หน่วยงานสนับสนุน

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๗๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐ โทรศัพท์ ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘๐๓๔

๒. ประเภทการวิจัย การวิจัยวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research)

๓. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย รัฐศาสตร์ / รัฐประศาสนศาสตร์

๔. คำสำคัญ (Keyword) ของโครงการวิจัย

ภูมิรัฐศาสตร์	(Geopolitics)
การจัดการชุมชน	(Community Management)
ชุมชนพื้นที่กลางน้ำ	(Middle Branch Watershed Community)
ปัญหาอุทกภัย	(Flood)

๕. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยประสบกับสภาวะการเกิดอุทกภัยที่รุนแรงหลายครั้งและมูลค่าความเสียหายแต่ละปีตั้งแต่หลักพันล้านถึงหลักหมื่นล้าน โดยสถิติย้อนหลัง ๒๐ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ - ๒๕๕๕ ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมเป็นมูลค่ารวม ๑.๗ ล้านล้านบาท โดยปีที่ได้รับ ความเสียหายมากที่สุดคือปี ๒๕๕๔ มีราษฎรได้รับผลกระทบมากกว่า ๑๒ ล้านคน ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง ๑.๔๔ ล้านล้านบาท และจัดให้เป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุด

เป็นอันดับสี่ของโลก^๑ รองลงมาคือ ปี ๒๕๕๓ มูลค่า ๑๖,๓๓๘ ล้านบาท ปี ๒๕๕๕ มูลค่า ๑๓,๓๘๕ ล้านบาท และปี ๒๕๕๓ มูลค่า ๑๐,๐๓๒ ล้านบาท โดยมีความเสียหายครอบคลุมทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน อาทิ ราษฎรเดือดร้อนและเสียชีวิต สถานที่ราชการ วัด โรงเรียน อาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัยเอกชน รวมถึงพื้นที่การเกษตรและปศุสัตว์ได้รับความเสียหาย^๒

สำหรับพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครสวรรค์ ได้สรุปภาพรวมความเสียหายของจังหวัดนครสวรรค์จากมหาอุทกภัย ๒๕๕๔^๓ พบว่า มีพื้นที่ประสบภัยพิบัติจากอุทกภัยทั้งจังหวัด ๑๕ อำเภอ ๑๒๓ ตำบล ๙ เทศบาล ๑,๒๔๔ หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นพื้นที่ประสบภัยจากน้ำหลาก ๕ อำเภอ ๔๕ ตำบล ๕๘๐ หมู่บ้าน พื้นที่ประสบภัยจากน้ำท่วมขัง ๑๐ อำเภอ ๗๘ ตำบล ๖๖๔ หมู่บ้าน ๗๕ ชุมชนเมือง ๑๑๓,๐๙๙ ครัวเรือน ประชาชนได้รับผลกระทบและความเดือดร้อน ๓๕๖,๐๑๒ คน เสียชีวิต ๙๑ ราย บ้านเรือนถูกน้ำท่วม ๑๑๒,๒๑๙ หลังคาเรือน โรงเรียน ๑๐๕ แห่ง วัด ๑๙๐ แห่ง สถานบริการสาธารณสุข ๔๕ แห่ง ถนน ๖๒ สายและอื่นๆ รวมถึงพื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายหนักใน ๑๓ อำเภอ ๙๐๓,๔๐๐ ไร่ การปศุสัตว์ การประมงก็ได้รับผลกระทบไม่น้อยหน้ากัน

นอกจากนั้นหอการค้าจังหวัดนครสวรรค์ยังประเมินมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ว่า มีร้านค้า บริษัท ห้างร้าน และโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับความเสียหายจากมหาอุทกภัยครั้งนี้ไม่ต่ำกว่า ๖,๐๐๐ ราย รวมมูลค่ากว่า ๙,๐๐๐ ล้านบาท โดยแบ่งเป็นทรัพย์สินและเครื่องมือประกอบอาชีพรวมไปถึงภาคสินค้าคงคลังที่จมไปกับน้ำ ขณะที่ในภาคอุตสาหกรรมก็มีเครื่องจักรและสินค้าได้รับความเสียหายเช่นกัน นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงความเสียหายจากโอกาสในการที่จะประกอบธุรกิจที่จะต้องอาศัยระยะเวลาฟื้นฟูทางกายภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและคู่ค้าอีกนับไม่ถ้วน

ปัจจุบันลุ่มน้ำเจ้าพระยามีพื้นที่รองรับน้ำรวม ๒๐,๑๒๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๕๗๘,๑๒๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนตั้งแต่ต้นน้ำเจ้าพระยารวมถึงบึงบอระเพ็ดและจังหวัดใกล้เคียงที่มีลำนํ้าปึง วัง ยม น่านไหลผ่านสามารถรองรับน้ำได้ ๓,๗๑๘ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๒,๓๒๓,๗๕๐ ไร่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ใต้สะพานเดชาติวงศ์ลงไปมีพื้นที่รับน้ำ ๑๖,๔๐๗ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑๐,๒๕๔,๓๗๕ ไร่

^๑ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, “บทว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย”, แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗, (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย : คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ), ๒๕๕๔.

^๒ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, รายงานศูนย์สนับสนุนการอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการสถานการณ์ อุทกภัย วาตภัยและดินโคลนถล่ม (ศอศ.), (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กระทรวงมหาดไทย), ๒๕๕๕.

^๓ ศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาตภัยและดินถล่มจังหวัดนครสวรรค์ ปี ๒๕๕๔, สรุปสถานการณ์อุทกภัยจังหวัดนครสวรรค์, สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครสวรรค์ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์.

^๔ วารสาร หอการค้า ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๕๕ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔.

ปัญหาอุทกภัยในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนส่วนมากเกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตกหนักติดต่อกันหลายวันในพื้นที่ภาคเหนือและตามแนวสันป่าตองวันตก เมื่อมีปริมาณฝนตกมากทำให้เกิดปริมาณน้ำสะสมมากติดตามมา ในขณะที่สภาพความเป็นจริงในภูมิภาคนี้กลับไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มีจำนวนมากพอจะรองรับปริมาณน้ำขนาดมหาศาล ประกอบกับแหล่งกักเก็บน้ำที่มีอยู่เดิมในก็มีความตื้นเขินไม่สามารถรองรับน้ำในปริมาณที่มากได้ ทำให้น้ำในแม่น้ำสายหลักได้ไหลเอ่อล้นเข้าท่วมพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชุมชน นอกจากนี้การระบายน้ำออกจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำนั้นๆ ในเขตภาคเหนือและลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งเพิ่มปริมาณมวลน้ำให้มีจำนวนมหาศาลยิ่งขึ้น เมื่อน้ำที่ระบายออกมาจากเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำรวมกับน้ำท่าที่เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตกจึงทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมหรืออุทกภัยเกิดขึ้นในหลายพื้นที่

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่บริเวณนี้คือ ปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และความหนาแน่นของประชากรในเขตเมือง ทำให้เกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ทั้งเพื่อการพาณิชย์และเพื่อที่อยู่อาศัย รวมถึงโครงข่ายคมนาคมหลายเส้นทางที่เป็นปัญหาในการปิดกั้นหรือกีดขวางทางเดินของน้ำและถือเป็นอีกสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังที่มีระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นกว่าในอดีต ภาพที่ชัดเจนและปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้คือในปี ๒๕๕๔ น้ำท่วมสูงเท่าใดหากจะสร้างที่อยู่อาศัยในปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่นิยมที่จะถมพื้นที่ก่อสร้างโครงการให้สูงกว่าระดับน้ำท่วม ๑ เมตรเป็นอย่างน้อย ซึ่งสภาพที่พบเห็นในเขตชุมชนต้นน้ำเจ้าพระยาและชุมชนต้นน้ำสาขาขณะนี้พบว่าเกือบ ๑๐๐ % ที่นิยมใช้กระบวนการความคิดและการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาท่วมในลักษณะนี้มาประยุกต์ใช้ในชุมชน

การป้องกันปัญหาอุทกภัยในเขตชุมชนพื้นที่กลางน้ำ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) หากศึกษาลงไปเชิงลึกถึงต้นตอของปัญหาอุทกภัย ส่วนหนึ่งเราจะพบว่าหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่น่าจะเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุทกภัยหรือปัญหาน้ำท่วมก็คือ ปัญหาการบุกรุก ฝัาฉาง ชุดเจาะ และทำลายพื้นที่ต้นน้ำลำธาร โดยในแต่ละปีในเกือบทุกตำบล อำเภอ และจังหวัด เราจะพบว่าพื้นที่ป่าต้นน้ำได้ถูกทำลายลงเป็นจำนวนมาก ผลที่ตามมาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าไม้ที่เปรียบเสมือนฟองน้ำขนาดใหญ่ที่จะช่วยดูดซับ ดูดซับหรือเก็บกักน้ำก่อนที่จะค่อยๆ ปล่อยออกสู่ลำห้วย ลำธารและไหลลงสู่แม่น้ำขนาดใหญ่ก็แทบจะไม่เหลือหรือ ซ้ำร้ายในพื้นที่สูงตามเทือกเขาเมื่อเกิดกรณีฝนตกหนักติดต่อกันปัญหาน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มก็เกิดขึ้นติดต่อกันมาและก็มีก็จะเกิดปัญหาลักษณะนี้ขึ้นบ่อยครั้งในปัจจุบัน

การแก้ไขปัญหาอุทกภัยหลังจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ในปี ๒๕๕๔ ได้มีการจัดหาแหล่งรองรับน้ำหรือแก้มลิง การจัดวางระบบผังเมือง การจัดสร้างกำแพงคอนกรีตป้องกันน้ำในเขตเศรษฐกิจ การจัดระบบโครงข่ายคมนาคมที่ไม่ทำให้เกิดการกีดขวางทางน้ำ การขุดลอกคูคลองหรือแม่น้ำ หรือแม้แต่การผันน้ำข้ามเขต ขณะเดียวกันการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ การเพิ่มเนื้อที่ป่าไม้ การป้องกันไม่ให้เนื้อที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่และกำลังถูกทำลายเพิ่มเติม รวมถึงการสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ป่าเพื่อการบริหารจัดการน้ำกลับไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่การป้องกันลักษณะนี้นอกจากจะทำให้มีน้ำใช้สม่ำเสมอทั้งปีแล้วยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาสภาวะโลกร้อนอีกทางหนึ่งด้วย

คำถามจึงมีอยู่ว่า ในอดีตทำไมคนในพื้นที่กลางน้ำและในพื้นที่รองรับน้ำในจังหวัดนครสวรรค์ถึงไม่เดือดร้อนหรือเดือดร้อนน้อยมากจากกรณีเกิดน้ำท่วมขังหรือประสบปัญหาอุทกภัย พวกเขาดำรงอยู่กันอย่างไรทั้งที่ถูกน้ำท่วมขังนานนับเดือน พวกเขามีองค์ความรู้อะไรในการจัดการตัวเองและชุมชนในกรณีน้ำท่วม และหากเราจะนำเอาองค์ความรู้นั้นมาประยุกต์หรือปรับใช้ในเวลานี้หรืออนาคตอันใกล้นี้ เราจะต้องเตรียมตัว เตรียมการ หรือบริหารจัดการชุมชนอย่างไรจึงจะทำให้ชุมชนพื้นที่กลางน้ำ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ยืนหยัดและหยัดยืน รวมถึงสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ฟึ่งตนเองได้และไม่หวังพึ่งพาหรือการเยียวยาช่วยเหลือจากทางภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวดังที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๖. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑. เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการพื้นที่กลางน้ำของชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์
๒. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และความต้องการของชุมชนในการจัดการพื้นที่กลางน้ำ
๓. เพื่อพัฒนาแบบจำลองยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนเชิงบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

๗. ขอบเขตของโครงการวิจัย

๗.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น) การจัดการชุมชน (Community Management) การเปลี่ยนแปลงทางชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาอุทกภัย (Flood) และแนวทางหรือวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยของชุมชนพื้นที่กลางน้ำ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) รวมถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง

๗.๒ ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- ผู้บริหารระดับกรม จังหวัด หรือท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาชุมชน
- ผู้บริหารระดับกรม จังหวัด หรือท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการจัดการหรือแก้ไขปัญหาอุทกภัย
- ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำ
- ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้นน้ำเจ้าพระยาและชุมชนลุ่มน้ำสาขา

๗.๓ ขอบเขตพื้นที่

- ชุมชนพื้นที่กลางน้ำ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) จังหวัดนครสวรรค์

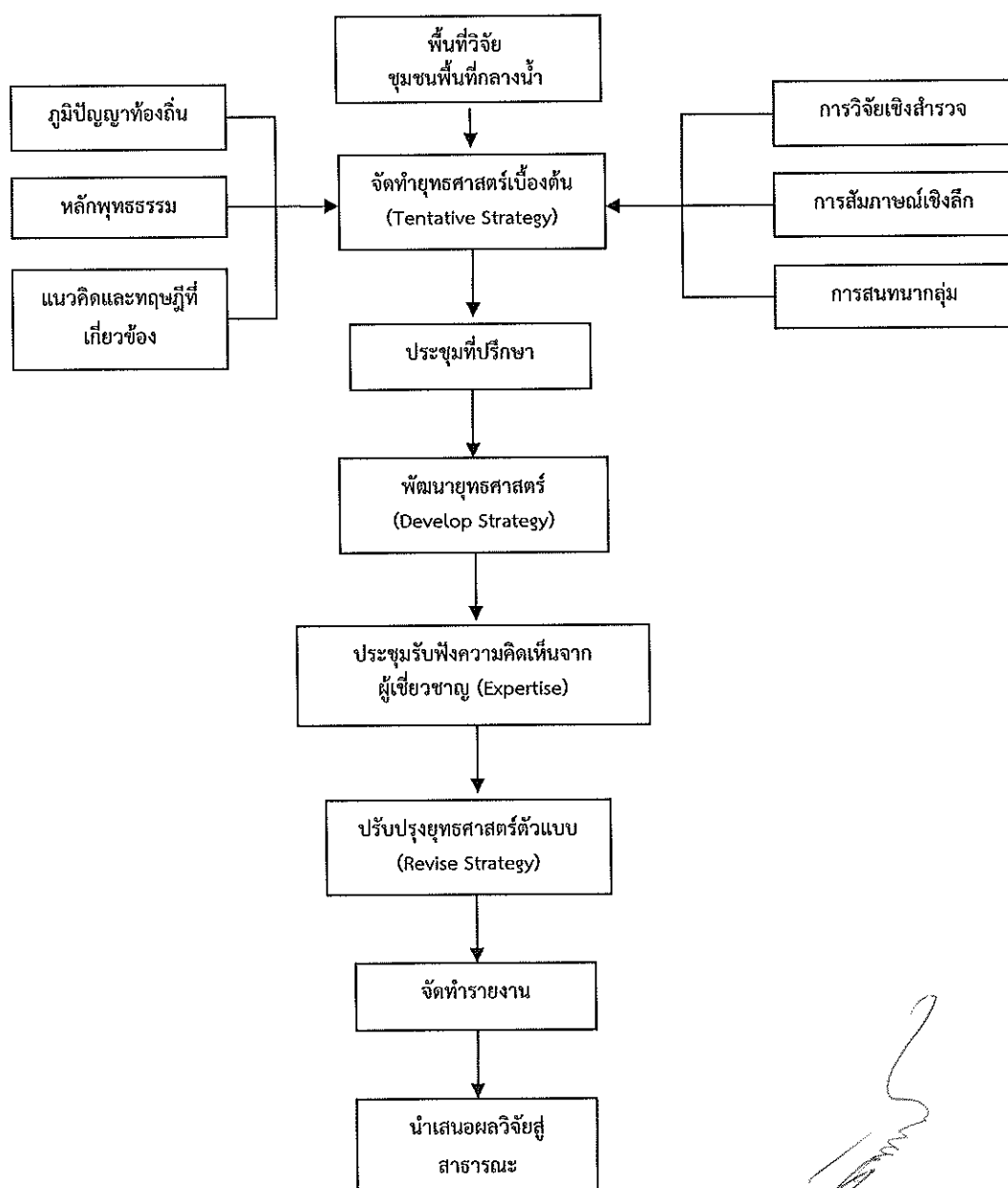
๗.๔ ขอบเขตเวลา

ในรอบปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙)

๘. ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

๘. ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย (Conceptual Framework) ในเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในลักษณะของกระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้



๙. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

ภูมิรัฐศาสตร์

ภูมิรัฐศาสตร์ หรือ Geopolitics ในภาษาอังกฤษ ถือเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ในมิติของการเมือง โดยภูมิรัฐศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์ที่นักการทหารและนักยุทธศาสตร์มีความจำเป็นต้องศึกษา เพราะจากอดีตที่ผ่านตั้งแต่มนุษยชาติได้เริ่มมีอารยธรรมและก่อสงครามสู้รบกัน ภูมิรัฐศาสตร์ได้ถูกผนวกไว้ในแนวความคิดของการสู้รบด้วยเสมอ เพียงแต่การรวบรวมขึ้นเป็นศาสตร์เฉพาะนั้นเพิ่งเกิดมาในยุคที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Strategy) ในช่วงตอนปลายศตวรรษที่ ๑๙

ที่ผ่านมาถึงแม้ว่าภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) จะกลายเป็นคำที่ต้องห้ามและถูกลืมไปเนื่องจากมีความเชื่อกันว่าเป็นรากฐานของความคิดส่วนหนึ่งที่นำไปสู่การเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าภูมิรัฐศาสตร์จะไม่ได้ถูกกล่าวถึงมากนักในปัจจุบันและมีการศึกษาในวงจำกัด เช่นเป็นวิชาหนึ่งหรือส่วนหนึ่งของวิชาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ แต่แนวความคิด ทฤษฎี และหลักการของภูมิรัฐศาสตร์กลับถูกนำมาใช้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในระดับโลก (Global) ระดับรัฐ (State) หรือแม้กระทั่งในมุมมองของภาคเอกชน รวมถึงการหลีกเลี่ยงไปใช้ชื่ออื่นๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ภูมิยุทธศาสตร์ (Geo Strategy) หรือ ภูมิสังคม (Geo Social) เป็นต้น ซึ่งจริงๆ แล้วทั้งสองคำเป็นสาขาย่อยในภูมิรัฐศาสตร์

อย่างไรก็ตามในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์นี้เราอาจจำแนกได้เป็น ๒ ประการ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณารูปธรรม กล่าวคือถ้าพิจารณาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) นั้นจะเกี่ยวข้องกับระดับพฤติกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติการแสดงออกต่างๆ ที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของสมาชิกสังคม แต่ถ้าพิจารณาในแง่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural change) นั้นจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับปทัสถาน (Norms) อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ครอบคลุมสังคมนั้นและเมื่อเราพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมก็จะครอบคลุมไปถึงระเบียบกฎเกณฑ์ ทศนคติ ค่านิยม แบบแผนของความสัมพันธ์ สถานภาพและบทบาทกฎหมายต่างๆ ฯลฯ ซึ่งการประพฤติปฏิบัติไปตามปทัสถานเหล่านี้จะอยู่ในโครงสร้างของสังคม

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์

โดยทั่วไปภูมิรัฐศาสตร์จะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่เรียกว่าเปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ หากการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ย่อยๆ (Social relations) โดยทั่วไป และถ้าความสัมพันธ์ทั่วไปที่กล่าวถึงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เป็นระยะเวลาหลายๆ ก็อาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแผนหรือความสัมพันธ์ระดับโครงสร้างของสังคมจริงๆ เปลี่ยนแปลงไปได้ ซึ่งก็คือว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับสถาบันแล้ว

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ย่อยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแต่ความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้างจะยังไม่เปลี่ยนแปลงไปทั้งนี้เพราะว่าอาจมีความสัมพันธ์ใหม่ที่ถือปฏิบัติเกิดขึ้นมาแทนที่ ทำให้สังคมอยู่ในสภาพที่สมดุลเคลื่อนที่ต่อไปได้ นอกจากนี้สังคมที่ไม่มีการติดต่อกับสังคมอื่นแล้วอาจไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่เห็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงและไม่เห็นตัวอย่างของสังคมอื่นที่ดีหรือที่แตกต่างไปจากตน โดยมีระดับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์

๑. ระดับกลุ่มคนย่อยๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มคนบางกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปทัสถานและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม

๒. ระดับสถาบันหรือระดับองค์การ การเปลี่ยนแปลงระดับนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัว สถาบันทางเศรษฐกิจหรือสถาบันการเมืองและการปกครอง เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคมได้เช่นเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์กับการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์มิใช่เป็นการเปลี่ยนด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงของทุกๆ ด้านโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก็เป็นการเปลี่ยนแปลงในการผลิตการแจกจ่ายเศรษฐกิจทรัพยากรในบรรดาสมาชิกของสังคมเหล่านี้ซึ่งเราอาจมองเห็นได้ในรูปของวัฏจักร ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนั้นเป็นไปในระบบของการครอบครองอำนาจและการใช้อำนาจของสมาชิกสังคมนั้นซึ่งค่อนข้างนามธรรมแต่ก็อาจมองเห็นได้ในรูปของแบบอย่างหรือระบบของการมีอำนาจ เช่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยมหรือเผด็จการ

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอาจส่งผลสะท้อนต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่และผลสรุปก็คือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในเมื่อเราถือว่าสังคมก็คือพฤติกรรมของคนในสังคมนั้นได้ปฏิบัติต่อกันการเปลี่ยนแปลงจากเวลาหนึ่งถึงอีกเวลาหนึ่งซึ่งเป็นอัตรา การเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีการควบคุมเร่งรัดและมีได้มีเป้าหมายแต่อย่างใด เราเรียกว่า “วิวัฒนาการ” และการวิวัฒนาการทางสังคมจึงอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการหรือไม่ต้องการก็ได้ แต่การเปลี่ยนแปลงที่สังคมของเรากำลังต้องการก็คือการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า “การพัฒนา” (Development) ทั้งนี้ก็เพราะว่าการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้กำหนดทิศทางและจุดมุ่งหมายรวมทั้งการควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงไว้ตามระยะเวลาที่สามารถกำหนดได้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ใดๆ ก็ตาม ก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีลักษณะกลายเป็นสถาบันเสียก่อน (Institutionalize) ซึ่งย่อมเป็นผลจากการต่อสู้กันระหว่างพลังทางสังคมที่ต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นกับพลังทางสังคมที่ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงซึ่งก็ย่อมเป็นผลมาจากการประดิษฐ์คิดค้น (Invention) การขัดแย้ง (Conflict) การแข่งขัน (Competition) การปรับปรุง (Assimilation) หรือการประสานและร่วมมือกัน (Cooperation) ถือเป็นพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง และแรงต้านการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการอบรมสั่งสอนให้อยู่ในกรอบธรรมเนียมประเพณี (Socialization and Enculturation) หรือการควบคุมทางสังคม (Social control) เมื่อใดแรงของการเปลี่ยนแปลงมี

มากกว่าที่จะนำมาซึ่งลักษณะของสถาบัน (Institution) เมื่อนั้นเราจึงถือว่าสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงและเมื่อใดได้มีกิจกรรม (Activity) เพื่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการและสัมฤทธิ์ผลในระยะเวลาที่หวังถือได้ว่าได้มีการพัฒนาเกิดขึ้นแล้ว

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง

มีการคาดคะเนกันว่าสังคมมนุษย์นี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับจากสังคมเล็กๆ ได้เติบโตเป็นสังคมใหญ่ขึ้น มีจำนวนประชากรมาก มีโครงสร้างสังคมซับซ้อน เนื่องจากการแบ่งงานกันอย่างละเอียดและมีระบบการแบ่งช่วงชั้นในสังคม ลักษณะชุมชนเปลี่ยนจากชุมชนขนาดเล็กที่เร่ร่อนมาเป็นชุมชนอยู่กับที่ ทำให้สามารถขยายออกไปเป็นชุมชนใหญ่ๆ ขอนำสังเกตอย่างหนึ่งก็คืออัตราการเปลี่ยนแปลงในสมัยก่อนนั้นจะเป็นไปอย่างช้าๆ แนวโน้มปัจจุบันจะเห็นได้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วขึ้นเรื่อยๆ มนุษย์เรามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติมากขึ้น เดิมในสังคมโบราณก็เพียงการล่าสัตว์ เก็บพืชผักผลไม้เป็นอาหาร แหบไม้กระแทกกระทั้นธรรมชาติแวดล้อมเลย ต่อมาเมื่อมนุษย์รู้จักเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มนุษย์เปลี่ยนแปลงธรรมชาติแวดล้อมมากขึ้น และในยุคอุตสาหกรรมมนุษย์เราก็ก่อสร้างสิ่งแวดล้อมมากจนกลายเป็นอันตรายต่อตัวมนุษย์เอง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มไปในทางที่เราจะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น นักคิดและนักวิทยาศาสตร์ทางสังคมก็ได้พยายามที่จะเสนอรูปแบบในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการรวบรวมข้อมูลซึ่งเราสามารถพิสูจน์และมีประสบการณ์ได้อันทำให้เราสามารถเข้าใจถึงสาเหตุและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ โดยมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องข้างต้นดังนี้

ทฤษฎีวิวัฒนาการ

ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) เป็นนักวิทยาศาสตร์คนแรกที่ปูพื้นฐานทฤษฎีว่าด้วยวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตขึ้นมาเอกสารวิชาการของเขาชื่อ “ต้นกำเนิดของชีวิตชนิดต่างๆ” (The Origin of Species) โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

๑. การเลือกสรรของธรรมชาติ (Natural selection)

๒. ความอยู่รอดของแบบชีวิตที่เหมาะสมที่สุด (Survival of the fittest)

ชาร์ลส์ ดาร์วิน ได้อธิบายหลักการ ๒ ประการได้ว่า การวิวัฒนาการก็คือการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพซึ่งเกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสิ่งมีชีวิตเมื่อสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สิ่งที่มีชีวิตก็จะปรับตัวตามสภาพแวดล้อมนั้นตลอดเวลาทั้งนี้เพื่อการอยู่รอดของตน ดังนั้นสิ่งมีชีวิตทั้งหลายจะวิวัฒนาการจากการมีโครงสร้างแบบง่าย ๆ (Simple organic) ไปสู่โครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น (Complex Organic) และตัวแทนของสิ่งมีชีวิตที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อนนี้ก็คือมนุษย์โฮโมเซเปียนส์นั่นเอง

ลูว์ส เฮนรี มอร์แกน (Lewis Henry Morgan) นักมานุษยวิทยาอเมริกันซึ่งเขียนหนังสือชื่อ “Ancient Society” มอร์แกนได้นำเอาหลักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติของดาร์วินมาปรับใช้อธิบาย

วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสังคมอินเดียเผ่าอิโรกีสในอเมริกาเหนือ ซึ่งจากการศึกษาของเขาได้พบว่าการแต่งงานเป็นกลุ่ม (Group marriage) ของชนเผ่าอิโรกีสนั้นเป็นเรื่องของความอยู่รอด ทั้งนี้หมายความว่าสังคมมนุษย์ปัจจุบันรวมทั้งสังคมอิโรกีสได้ผ่านภาวะการแต่งงานเป็นกลุ่มมาแล้ว ข้อเสนอปรัชญาพื้นฐานของระบบวิวัฒนาการของมอร์แกนนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวความคิดของนักมานุษยวิทยาส่วนมากในศตวรรษที่ 19 คือเชื่อว่ามนุษย์ทั้งปวงเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีชีวิตที่มีเหตุผล จึงพยายามหาทางปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ด้วยเหตุที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติจึงย่อมพัฒนาไปตามกฎธรรมชาติกฎเกณฑ์นี้ควบคุมไปทั่วจักรวาลและไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา วิวัฒนาการย่อมเริ่มจากง่ายไปสู่ยากจากความไม่เป็นระเบียบไปสู่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการนี้ย่อมเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับ “ความดีขึ้น” (Betterment) ด้วยเหตุนี้วิวัฒนาการจึงหมายถึงความเจริญก้าวหน้า การก้าวเดินไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย

ไวท์ (L.A. White) นักมานุษยวิทยาจากกลุ่ม Universal ได้พยายามเสนอกฎหรือทฤษฎีใหม่ขึ้นเรียกว่า พลังงานคือตัวการสำคัญที่ทำให้การวิวัฒนาการเป็นไปได้ (Energy and the Evolution of culture) ไวท์ ถือว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม เขาแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น ๓ ส่วน คือ

๑. ส่วนเทคโนโลยี (Technological subsystem)
๒. ส่วนสังคม (Sociological subsystem)
๓. ส่วนอุดมการณ์ (Ideological subsystem)

ทั้งนี้ส่วนเทคโนโลยีประกอบด้วย วัตถุ เครื่องจักรกล เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เครื่องมือทางเคมี รวมทั้งเทคนิคในการใช้ด้วย และส่วนสังคมประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอยู่ในสังคมซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบแผน ไม่ว่าแบบแผนนั้นจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน เพราะฉะนั้นแบบแผนนี้จะเกี่ยวกับครอบครัว เครือญาติ จริยธรรม การทหาร ฯลฯ สำหรับส่วนที่เป็นอุดมการณ์จะประกอบด้วย แนวความคิด ความเชื่อ หรือความรู้ต่างๆ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของ นิยายปรัชญา ศาสนา ความคิดต่างๆ ตำนานวรรณคดีและวิทยาศาสตร์ทั้งสามระบบจะติดต่อกันและกัน มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่ความคิดของไวท์นั้นถือว่าระบบเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของระบบย่อยอื่นๆ ไวท์ให้ความสำคัญแก่มันมาก เขาอธิบายว่าชีวิตทุกชีวิตและวัฒนธรรมทั้งปวงขึ้นอยู่กับระบบเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนระบบสังคมนั้นถือว่าเป็นตัวรองลงมาและเป็นตัวช่วยเท่านั้น ในสาระสำคัญของระบบเทคโนโลยีแล้วส่วนที่เป็นหัวใจคือพลังงานและเมื่อมองดูในจักรวาลแล้วก็จะมีเพียง ๒ ส่วนมีสัมพันธ์กัน คือ Matter และ Energy

ชีวิตมนุษย์เราก็เช่นเดียวกัน ชีวิตทุกชีวิตต่อสู้เพื่อแสวงหาพลังงานอิสระอยู่ตลอดเวลา ชีวิตที่สามารถทำอะไรได้มากก็คือชีวิตที่มีพลังงานมาก การเปลี่ยนรูปร่าง ๆ ไปสู่ความสลับซับซ้อนและสิ่งมีชีวิตนับเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ฉะนั้นสังคมมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน สังคมใดสามารถเอาพลังงานมาใช้ได้มากก็มีอัตราการพัฒนาทางวัฒนธรรมได้สูง สังคมไหนมีการเอาพลังงานมาใช้ได้น้อยก็จะมีอัตราการพัฒนาทางวัฒนธรรมได้น้อย

ทฤษฎีการล่าหลังทางวัฒนธรรม

อ็อกเบอร์น (W.F. Ogburn) ผู้เสนอทฤษฎีวัฒนธรรมล่าหลัง (Cultural Lag Theory) ในราวปี ๑๙๓๐ เขาเป็นผู้หนึ่งที่นิยมเหตุผลทางวิทยาศาสตร์เป็นบุคคลในกลุ่มหัวก้าวหน้าขณะนั้น อ็อกเบอร์นถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ อ็อกเบอร์นได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดวัตถุนิยมประวัติศาสตร์ของ มาร์กซ์ และ เฮเกลมาก ในสาระสำคัญของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น อ็อกเบอร์นกล่าวว่า จะมีความล่าหลังเกิดขึ้นเสมอโดยเฉพาะความล่าหลังทางวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Culture) เขาถือว่าตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือการประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ ทางวัตถุ เช่น เครื่องมือ อาวุธ ฯลฯ รวมทั้งกระบวนการทางวิชาการต่างๆ (Technological Process) ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากส่วนนี้ วัฒนธรรมก็จะมีการปรับตัวของวัฒนธรรมนี้จะมี ๒ ส่วนด้วยกันคือ ส่วนที่ปรับตัวเข้ากับฐานของวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (Adaptive culture) เช่น ได้มีการคิดรถยนต์ขึ้นมาแทนรถม้า ก็จะต้องมีการคิดน้ำมันสร้างกฎจราจร สร้างโรงงานทำรถยนต์ สร้างปั้มน้ำมัน เกิดอาชีพต่างๆ ขึ้นมาให้เข้ากับการมีรถยนต์สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้รถยนต์ดำเนินอยู่ได้ต่อไป

ขณะเดียวกันก็มีอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่สามารถปรับตัวตามไปได้ทัน เช่น ค่านิยม นิสัยต่าง ๆ ของคนที่เปลี่ยนแปลงไปช้าเพราะคนส่วนมากจะกลัวการเปลี่ยนแปลง คนขาดการศึกษาหรือไม่ได้รับการศึกษามากไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงคนมีการศึกษาขั้นรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะไม่เป็นภัยอะไร แต่บางคนอาจไม่กลัวการเปลี่ยนแปลง แต่กลัวพลังทางสังคม การทำอะไรที่เบี่ยงเบนไปมากจะถูกสังคมบีบได้ คนมีผลประโยชน์จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอย่างมากถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของตน เมื่อพฤติกรรมของคนเปลี่ยนช้าผลที่เกิดขึ้นก็คือการปรับตัวที่ไม่ดีของสังคม (Maladjustment) อ็อกเบอร์นถือว่าความล่าหลังทางวัฒนธรรมมีอยู่เสมอในสังคมมนุษย์เว้นไว้แต่สังคมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย อ็อกเบอร์นเขียนเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในขณะเดียวกันเขาอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อเราพูดถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงต้องพูดถึงความล่าหลังไปด้วยเสมอ

นักทฤษฎีรุ่นใหม่กล่าวว่า “ความล่าหลังทางวัฒนธรรม” ของอ็อกเบอร์นไม่จัดเป็นทฤษฎีแต่อย่างไร เพราะไม่มีอำนาจในการกำหนดทิศทางจึงเป็นเพียงแนวคิดเท่านั้น ซึ่งแมก เวเบอร์ (Max Weber) ก็เป็นคนหนึ่งที่โต้แย้งทฤษฎีความล่าหลังทางวัฒนธรรมของอ็อกเบอร์นเขาพิจารณาไปว่า ค่านิยมหรือหลักจริยธรรมบางอันทางศาสนาเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงมากกว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ หนังสือ “The Protestant Ethic and The Spirit of Capitalism” ของเขาได้ชี้ให้เห็นทัศนะในแง่ที่ว่าความเจริญเติบโตของสังคมทุนนิยมเกิดจากอารยธรรมของศาสนาในกายโปรเตสแตนต์ ทั้งนี้เพราะว่าจริยธรรมหลายอย่างที่ปฏิบัติตามนิกายนี้ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น คำสอนที่ว่า “จงพอใจที่จะขยันขันแข็ง ทำงานหนัก การอดออมทรัพย์ การเกียจคร้านเป็นบาป ที่นำไปสู่การเจริญเติบโตของลัทธิทุนนิยมได้” เมื่อพิจารณาในแง่นี้ เวเบอร์ จึงได้ให้ความสำคัญแก่อุดมการณ์ความคิดความเชื่อค่านิยมที่ให้แกสังคมมากกว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่

พาร์สันส์ (Talcott Parsons) นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทฤษฎีนี้ให้มีอำนาจอธิบายชัดเจนยิ่งขึ้น ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสังคมเป็นระบบอันหนึ่ง ระบบนี้จำเป็นจะต้องอยู่ต่อไป แม้ว่าตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเสมอเนื่องจากกฎธรรมชาติของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การที่สังคมดำรงอยู่ต่อไปได้ สังคมจะต้องมีโครงสร้างเพื่อทำหน้าที่สำคัญต่างๆ ในสังคม เหมือนร่างกายของมนุษย์จะมีชีวิตอยู่ได้ก็ต้องมีอวัยวะทำหน้าที่ต่างๆ ที่จะเป็นการมีชีวิตอยู่ หน้าที่หรือความสำคัญของสังคมก็มี เช่น จะต้องผลิตอาหารและมีของเครื่องใช้ต่างๆ จะต้องมีการให้กำเนิดและอบรมสมาชิกใหม่ที่จะมาแทนสมาชิกเก่าจะต้องมีการมอบอำนาจการปกครองให้บางคนเป็นผู้ใช้จะต้องมีการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้เป็นอันตรายต่อความสงบสุขส่วนรวม จะต้องมีการแบ่งปันทรัพย์สินในสังคมระหว่างคนที่มีความสามารถต่างกัน ฯลฯ ซึ่งหน้าที่เหล่านี้เป็นความจำเป็นของสังคมที่จะต้องสร้างสถาบันที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์กำหนดสิทธิหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ให้ปฏิบัติตาม เช่น ระบบการผลิต ระบบครอบครัว ระบบการเมือง การปกครอง ระบบความเชื่อทางศาสนาและการศึกษาอบรมที่ให้แก่สมาชิกของสังคม ฯลฯ

โดยปกติแล้วการทำงานของกลไกสถาบันเหล่านี้จะเป็นผลให้สังคมอยู่ในสภาพสมดุลเคลื่อนที่ กล่าวคือบางส่วนของสถาบันจะปรับตัวเข้าหากันตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม แต่สถาบันจะทำหน้าที่ของตนซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการของสถาบันอื่นๆ และสังคมเป็นส่วนรวม การติดต่อตอบโต้ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นไปตามปกติสถานและสภาพกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คืออยู่ในขอบเขตของสถาบันจะเป็นไปในทางที่สนับสนุนกันในระดับสุดท้าย ตัวอย่างเช่นการทำเกษตรกรรมของชาวชนบทเป็นผลทำให้มีวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรม มีอาหารสำหรับเลี้ยงคนงาน และช่วยให้โรงงานสามารถขายผลผลิตได้เพราะชาวชนบทมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น เมืองที่เป็นที่ตั้งของโรงงานจึงอยู่ได้ เพราะชนบทเองก็ได้ประโยชน์จากเมือง คือมีตลาดจำหน่ายผลผลิต และสามารถซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ได้ในราคาถูกลง อีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงขอบเขตของสถาบันในการสนับสนุนกันในระดับสุดท้ายก็คือการทำงานของสถาบันครอบครัวซึ่งทำหน้าที่สำคัญในการอบรมสมาชิกสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ให้รู้จักระเบียบวินัยการควบคุมตนเองทั้งนี้ก็เป็น การตอบสนองความต้องการของสถาบันทางเศรษฐกิจ หรือระบบการผลิตของสังคมที่ต้องการคนทำงานที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันระบบการผลิตก็ทำให้มีทรัพย์สินส่วนรวมเพิ่มขึ้นเป็นผลให้ครอบครัวมีรายได้สูงขึ้นโดยเฉลี่ย โดยหลักการของทฤษฎีนี้อาจสรุปได้ว่า ให้ความสำคัญในเรื่องเสถียรภาพที่ว่า ทุกสังคมมีความเป็นปึกแผ่นสูง ทุกสังคมต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด จึงทำให้ทุกสถาบันประสานกลมกลืนกันเป็นอย่างดีไม่มีทางที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง

อย่างไรก็ตาม มัวร์ (Wilbert E. Moore) นักสังคมวิทยาอเมริกันได้ชี้ให้เห็นความยืดหยุ่นของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ว่า ไม่มีสังคมใดในโลกที่มีแต่เสถียรภาพเพราะจะเห็นว่าไม่มีสังคมใดที่อยู่ในสภาพสมดุลอย่างแท้จริงส่วนต่าง ๆ ของสังคมไม่ได้ประสาน (Integrate) กันอย่างสมบูรณ์อย่างน้อยที่สุดก็ด้วยเหตุผลส่วนตัวบุคคลที่ปฏิบัติตามบทบาทต่างๆ ที่เป็นหน้าที่ของตนในสังคม (Role Requirement) นอกจากนี้การอบรมที่ได้รับ (Socialization) ก็

ไม่เหมือนกัน ความแตกต่างในแง่ของการปฏิบัติตามบทบาทแม้จะเป็นบทบาทซึ่งสังคมต้องการให้ปฏิบัติ อย่างเดียวกันจึงเกิดขึ้นเป็นของธรรมดาและเป็นต้นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างเช่น ในหน่วยงาน ที่ทำงานแบบสำนักงานทุกตำแหน่งจะมีระเบียบวางไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องทำอะไรบ้าง ตัวบุคคล อาจจะเปลี่ยนแปลงไป แต่หน้าที่หรือบทบาทยังคงเหมือนเดิม แต่เมื่อเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล การเปลี่ยนแปลงในการทำงานจะเกิดขึ้นแต่การทำงานในแต่ละหน่วยก็ยังคงอยู่ต่อไป ความยืดหยุ่นจึงเป็น ลักษณะของทุกระบบสังคมและแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนไหวซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลา เนื่องจากระบบย่อยของสังคมปรับตัวเข้าหากัน

ทฤษฎีความขัดแย้ง

ทฤษฎีการขัดแย้งเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลมากในปัจจุบัน หลักการสำคัญของกลุ่มนี้เห็นว่า ตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือความขัดแย้งและความขัดแย้งทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าไปสู่ภาวะที่ดีขึ้น ถ้าสังคมไม่มีความขัดแย้งเลยการเปลี่ยนแปลงอาจไม่เกิดขึ้น ความขัดแย้งนั้นมิได้มีอยู่เฉพาะทางสังคมเท่านั้นแต่เป็นปรากฏการณ์ทั่วไป แม้แต่ในตัวของคนเราเองก็มีความขัดแย้ง เช่น ในทางความคิด ความประพฤติปฏิบัติต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ความขัดแย้ง ในตัวคนเราก็ทำให้มีการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น นักปรัชญาและนักสังคมศาสตร์ในกลุ่มนี้มีด้วยกันหลายคน คาร์ล ไฮริช มาร์กซ์ (C.H. Marx) นับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ได้มีส่วนในการพัฒนาทฤษฎีความขัดแย้งให้มีอำนาจในการอธิบายมากขึ้น มาร์กซ์ ถือว่าสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ความขัดแย้งที่เกิดมาจากกระบวนการผลิต (Mode of Production) เขาอธิบายว่าจากประวัติศาสตร์มนุษย์เป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคมในกระบวนการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงสภาพชีวิตของตนเองก็เพื่อเอาชนะธรรมชาติ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ว่าในขณะที่สัตว์ประเภทอื่นดำรงชีวิตอยู่ด้วยการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติมนุษย์เป็นสัตว์ประเภทเดียวที่สามารถเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง โดยการผลิตปัจจัยต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง มาร์กซ์ อธิบายว่าในสังคมจะมีคนอยู่ด้วย ๒ ชั้น คือ ผู้ผลิตซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินและขายแรงงานกับผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตซึ่งมีอำนาจและควบคุมระบบการผลิตเอาไว้

มาร์กซ์ เน้นว่าการขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างชนสองชั้นนี้เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้ การต่อสู้ระหว่างทาสกับนาย ลูกจ้างกับเจ้าครองแคว้น กรรมกรชนกับนายทุนเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นการขัดแย้งที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด ความจริงมาร์กซ์ไม่ได้เป็นคนริเริ่มทฤษฎีขัดแย้งนี้โดยตรงแต่เขาได้นำเอาระบบ (System) การขัดแย้งตามความคิดของคานต์ (Emanuel Kant) ซึ่งอธิบายในระดับบุคคล และของเฮเกิล (Hegel) ซึ่งอธิบายในระดับกลุ่มคนมาผสมผสานกับแนวความคิดวัตถุนิยม (Materialism) ของฟอยเออร์บาค (Feurbach) กลายเป็นวิชาวิธีแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยมีเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนด (Economic Determination)

ดาเรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) นักสังคมวิทยาเยอรมันรุ่นต่อมาได้โต้แย้งมาร์กซ์ในข้อที่ว่า ปัจจัยรากฐานของการขัดแย้งนั้นอยู่ที่อำนาจชนชั้นมิใช่อยู่ที่เศรษฐกิจ ความขัดแย้งเป็นสาระของระบบสังคมและมีอยู่เสมอ ฉะนั้นเมื่อใดที่เกิดกลุ่มสังคมกลุ่มนี้จะมีลักษณะของการจัดอำนาจระหว่างหัวหน้าและลูกน้องหรือกล่าวได้ว่า ภายในกลุ่มจะมีผู้มีอิทธิพล และผู้ที่ถูกอิทธิพล ตามปกติคนในกลุ่มยังมีได้ตระหนักในความแตกต่างของอำนาจก็จะเป็นการขัดแย้ง แต่ถ้าเมื่อใดเกิดความตระหนักว่ามีอิทธิพล และมีการบีบบังคับเกิดขึ้นก็จะเป็นจุดเริ่มของการขัดแย้งระหว่างชนชั้นที่มีอำนาจและไม่มีอำนาจ เมื่อมีการขัดแย้งระหว่างชนชั้นผลของการขัดแย้งจะแบ่งออกเป็น ๒ แบบ คือ

๑. ความขัดแย้งในพื้นฐาน ความขัดแย้งในระดับพื้นฐานนี้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่างระหว่างชนชั้นว่าขัดแย้งเพียงใด ถ้ามีมากอัตราความขัดแย้งจะสูง แต่ปริมาณกลุ่มย่อยถ้ามีมากจะลดความขัดแย้งลง หรือโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ ถ้าโอกาสของการเลื่อนสถานภาพสูงขึ้นได้อัตราการขัดแย้งจะลดลงเช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกัน ถ้าหากเพิ่มอัตราความขัดแย้งก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่กว้างขวางลึกซึ้งในโครงสร้าง ซึ่งหมายถึงว่าโครงสร้างสังคมเก่าจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย

๒. การขัดแย้งขั้นรุนแรง (Violence Conflict) อัตราการขัดแย้งชนิดนี้จะมากน้อยย่อมแล้วแต่ปริมาณของกลุ่มย่อยที่สามารถรวมตัวกันได้เพียงใดถ้ารวมตัวกันได้ก็จะรุนแรงมากขึ้น และถ้ามีการปรับแก้ระบบของรางวัลและการลงโทษไปในทางคล้อยตามก็ย่อมจะลดอัตราการขัดแย้งลง และควบคุมการขัดแย้งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการขัดแย้งนี้ถ้ารุนแรงไม่สามารถควบคุมได้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน ซึ่งอาจมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลผู้ปกครองได้

การจัดการชุมชน

ชุมชน หมายถึง สถานภาพ สภาพการณ์ หรือสถานที่ซึ่งคนหลายๆ คน หลากๆ ครอบครัวยุบรวมตัวกันและอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความเป็นเครือญาติ ความ เป็นพี่เป็นน้อง การมีเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน รวมถึงการมีหน้าที่ การงาน อดุมการณ์ หรือสิ่งต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่ยึดโยงซึ่งกันและกัน ลักษณะของชุมชนสามารถแบ่งได้ดังนี้ ๑) แบ่งสภาพการเมือง การปกครอง เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดหรือภาค ๒) แบ่งตามลักษณะอาชีพ การงาน เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวประมง ชาวนา ข้าราชการ นักธุรกิจ อดุสาหกรรม ฯลฯ ๓) แบ่งตามสภาพภูมิอากาศ เช่น ชาวตะวันออก ชาวตะวันตก ชาวเอเชีย ยุโรป หรือชาวเล ชาวเขา ๔) แบ่งตามเขตพื้นที่ เช่น ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท ๕) แบ่งตามสภาพพิเศษอื่นๆ เช่น ชุมชนไทยพุทธ ไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน

ชุมชนเข้มแข็ง คือ ชุมชนที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ชุมชนที่ช่วยตัวเองได้หรือพึ่งพาตัวเองได้ในด้าน ๑) สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ๒) ด้านเศรษฐกิจ ฐานะการเงิน การประกอบอาชีพ ๓) ด้านการปกครองดูแลตนเอง ดูแลกันเอง ด้านความปลอดภัย ด้านความสงบสุข ๔) ด้านสาธารณสุข คุณภาพชีวิตปลอดภัยโรคภัยไข้เจ็บ ๕) ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ๖) ด้านสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ ปลอดภัยหลากหลายต่างๆ ๗) ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ศาสนธรรม และมนุษยธรรม

การบริหารจัดการเพื่อความเป็นชุมชนเข้มแข็งสามารถทำได้โดย ๑) การจัดตั้งกลุ่ม ๒) การประชุมร่วมคิด ต้องพบปะ ประชุม แบบมีส่วนร่วมเสมอๆ ๓) สร้างจิตอุดมการณ์ ต้องร่วมกันปลูกฝัง อุดมการณ์และจิตสำนึก ๔) ต้องทำงานเป็นเครือข่าย ต้องขยายเครือข่ายทั้งแนวดิ่งและแนวราบ ๕) ต้อง เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ต้องมีกิจกรรมและกิจกรรมร่วมเสมอๆ ๖) นำเสนอแนวทางว่าอะไรดี ไปทางไหน อะไรถูกผิด ๗) สร้างอำนาจต่อรอง เราต้องกำหนดและสร้างอำนาจต่อรองได้

หลักการพัฒนาและจัดการชุมชนต้องพัฒนาจาก ๕ หลัก ๕ ฐาน ๕ การพัฒนา และ ๕ กรอบ กลุ่มคิด อันได้แก่ ๕ หลัก คือ หลักความเข้าใจ หลักการเข้าถึง หลักการมีส่วนร่วม หลักการบูรณาการ และหลักความสมดุล ๕ ฐาน คือ ฐานทรัพยากร ฐานวิชาการ ฐานคุณธรรม ฐานวัฒนธรรม และฐาน คุณค่าบรรณประโยชน์ร่วม ๕ การพัฒนา คือ การพัฒนาคน การพัฒนาระบบ การพัฒนาเทคโนโลยี การ พัฒนาองค์การหน่วยงาน และการพัฒนาสภาพบรรยากาศการทำงาน ๕ กรอบกลุ่มคิด คือ กลุ่มปรัชญา แนวคิดหลัก กลุ่มนโยบายเป้าหมายและทิศทาง กลุ่มอุดมการณ์จิตสำนึก กลุ่มวิสัยทัศน์ ปณิธาน พันธกิจ และกลุ่มยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี กลยุทธ์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ และการติดตามประเมิน โดยมี กระบวนการพัฒนาที่สำคัญคือจะต้องมีการ ๑) การศึกษาหาข้อมูล ๒) การอนุรักษ์ ๓) การปรับตัว ๔) การปรับปรุง ๕) การเปลี่ยนแปลง ๖) การแข่งขัน ๗) การต่อสู้ ๘) การแก้ไข ๙) การพัฒนา

ในส่วนของหลักการบริหารจัดการชุมชนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประกอบไปด้วย ๑) การ บริหารนโยบาย ระบบ รูปแบบ หลักการ หรือวิธีการ ๒) การบริหารการเงิน ๓) การบริหารคน ๔) การ บริหารตนเอง ๕) การบริหารเวลา ๖) การบริหารทรัพยากร โดยยึดทฤษฎีการบริหารที่สำคัญคือจะต้องมี ๑) การวางแผน (Planning) ๒) การจัดองค์การ (Organization) ๓) การรับคนเข้าทำงาน (Staffing) ๔) การสั่งการ (Directing) ๕) การควบคุม (Controlling)

อุทกภัย

“อุทกภัย” หมายถึง อันตรายนันเกิดจากน้ำท่วม (Flood) บริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นครั้งคราว โดยลำน้ำหรือทะเลสาบที่มีระดับสูงล้นตลิ่งไหลบ่าเข้าไป หรือน้ำจากที่สูงไหลบ่าลงมา นอกจากนั้นยัง หมายถึงรวมถึงกรณีน้ำท่วมขัง^๖ / น้ำล้นตลิ่ง (Inundation) ที่เกิดจากจากกรณีน้ำทะเลหนุนสูง และ กรณี น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood)^๗ ทั้งนี้มีสาเหตุที่สำคัญมาจากกรณีต่างๆ ดังนี้

^๕ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๑), หน้า ๒๑.

^๖ น้ำท่วมขัง คือ ภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นจากระบบระบายน้ำที่ไร้ประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่มีกจะเกิดบริเวณที่ราบ ลุ่มแม่น้ำ หรือ บริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ ที่ไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

^๗ น้ำท่วมฉับพลัน คือ กรณีที่น้ำเคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วในปริมาณที่มาก จากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ และมักจะเกิดขึ้น หลังจากฝนตกหนักไม่เกินหกชั่วโมง โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขา

๑. สาเหตุที่เกิดจากธรรมชาติ ประกอบด้วย

๑) เกิดจากฝนตกหนักจากพายุฝนหรือฝนฟ้าคะนองที่เกิดติดต่อกันเป็นเวลาหลายๆ ชั่วโมง ทำให้มีปริมาณน้ำมากจนไม่อาจไหลลงสู่ต้นน้ำลำธารได้ทัน จึงเกิดการท่วมขังเกิดขึ้นในระยะเวลานั้น ๆ หรือที่เรียกว่า ภัยน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood)

๒) เกิดจากพายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อนและพายุไต้ฝุ่น ซึ่งเป็นพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) ถือเป็นพายุใหญ่และรุนแรงที่สุดในทางอุตุนิยมวิทยาได้จัดให้เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของธรรมชาติที่มีลมแรงพัดทวนเข็มนาฬิกาเข้าหาศูนย์กลาง ซึ่งมีความกดอากาศต่ำที่สุด เรียกว่า “ตาพายุ” (Eye) บริเวณศูนย์กลางพายุ ซึ่งจะมีลมแรงทอ้งฟ้าเต็มไปด้วยเมฆและมีฝนตกหนัก พายุหมุนเขตร้อนนี้ องค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (World Meteorology Organization = WMO) ได้กำหนดเรียกอายุตามขนาดความเร็วลมใกล้บริเวณศูนย์กลางพายุไว้ดังนี้

- พายุดีเปรสชัน (Depression) มีความเร็วของลมใกล้ศูนย์กลางต่ำกว่า ๖๓ กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- พายุโซนร้อน (Tropical Storm) มีความเร็วของลมใกล้ศูนย์กลางระหว่าง ๖๓ ถึง ๑๑๗ กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- พายุไต้ฝุ่น (Typhoon) มีความเร็วของลมใกล้ศูนย์กลางตั้งแต่ ๑๑๘ กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

๓) เกิดจากน้ำทะเลหนุน (High Tide) คือ ระดับน้ำทะเลที่ขึ้นสูงสุดและจะหนุนให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้แม่น้ำระบายน้ำลงทะเลได้ยากขึ้นหรือระบายไม่ได้เลย สุดท้ายก็จะเกิดการเอ่อล้นตลิ่งท่วมขังบริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ

๔) ลมมรสุมรุนแรง (South Monsoons) ลมมรสุม คือ ลมที่พัดในทิศทางประจำเป็นเวลานานจนเป็นฤดูกาล ในประเทศไทยมีลมมรสุมอยู่ ๒ ฤดู คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Strong Monsoons) ที่พัดจากมหาสมุทรอินเดียปะทะขอบทะเลทิศตะวันตกของภาคใต้ โดยเริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม มีความเร็วลมสูงสุดไม่เกิน ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง

ส่วนลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (North East Monsoons) นั้นส่วนใหญ่จะพัดจากประเทศจีนและไซบีเรียปะทะขอบทะเลฝั่งตะวันออกของภาคใต้ และมีกำลังแรงจัดเป็นครั้งคราวเมื่อมีบริเวณความกดอากาศสูง (Anticyclones) จนทำให้เกิดคลื่นค่อนข้างใหญ่บริเวณอ่าวไทยและมีระดับน้ำทะเลที่สูงกว่าปกติ บางครั้งยังส่งผลให้เกิดฝนตกหนักตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปทางภาคใต้และอาจทำให้เกิดน้ำท่วมขึ้นได้

๕) แผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด ซึ่งเมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟใต้มหาสมุทรเปลือกโลก บางส่วนก็จะได้รับการกระทบกระเทือน และเปลือกโลกบางส่วนอาจจะยกตัวสูงขึ้นขณะเดียวกันก็อาจจะมียเปลือกโลกบางส่วนอาจจะยุบตัวลง และทำให้เกิดคลื่นใหญ่ในมหาสมุทรที่เราเรียกว่า คลื่นสึนามิ (Tsunami) พัดเข้ากระแทกชายฝั่งจนเกิดน้ำท่วมแบบฉับพลันและสร้างความเสียหายรุนแรงดังที่เราทราบกัน

๒. สาเหตุที่มาจากน้ำมือของมนุษย์

๑) เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะจากพิษภัยของการบุกรุกเพื่อปลูกพืชเกษตรอุตสาหกรรมเชิงเดี่ยว เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ผลกระทบที่ตามมาทำให้ขาดปัจจัยที่จะดูดซับหรือ ดูดซึมปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมา พอฝนตกมากขึ้นน้ำก็จะเกิดการไหลบ่าเร็วขึ้นและแรงขึ้น เพราะไม่มีต้นไม้และไม่มีรากไม้คอยดูดซับปริมาณน้ำ นอกจากนี้ยังจะเกิดปรากฏการณ์น้ำพัดพาและชะล้างเอาหน้าดินจนทำให้เกิดความชุ่มชื้นของสีน้ำและเกิดตะกอนจำนวนมากที่ถูกพัดพาไปตามสายน้ำ สุดท้ายก็กลายเป็นเหตุดินโคลนถล่มในที่สุด

๒) เกิดจากการจัดการผังเมืองที่ไร้ประสิทธิภาพและไม่สอดคล้องกับหลักวิชา โดยเฉพาะการเติบโตของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และภาคอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาว กล่าวคือ มีการถมที่ดินเพื่อสิ่งปลูกสร้างที่เป็นอาคาร สถานที่โดยเฉพาะโครงการบ้านจัดสรรโครงการใหญ่ ๆ ที่ขอบก่อสร้างหรือตั้งอยู่ริมแม่น้ำหรือทะเลสาบ นอกจากนั้นยังมีก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ถนนหนทางที่ถูกตัดผ่านพื้นที่รองรับน้ำหรือทางระบายน้ำ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เกิดกรณีกระแสน้ำเปลี่ยนทิศหรือเกิดกรณีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานเนื่องจากน้ำไม่มีทางระบายหรือมีช่องระบายแต่ก็มีช่องทางที่แคบลง รวมถึงการก่อเกิดชุมชนที่อยู่อาศัยและภาคอุตสาหกรรมยังก่อเกิดขยะหรือสิ่งปฏิกูลซึ่งเป็นที่มาของปัญหาแม่น้ำลำคลองเกิดการตื้นเขินหรือเกิดการอุดตันโดยสิ่งข้างต้น

๓) การสูบน้ำบาดาลหรือน้ำใต้ดิน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาการทรุดตัวของผิวดินหรือแผ่นดิน พอเกิดปัญหาอุทกภัยพื้นที่หรือชุมชนเมืองที่เกิดการทรุดตัวของผิวดินก็จะประสบปัญหาน้ำท่วมขังเร็วขึ้นและยังท่วมขังเป็นระยะเวลานานขึ้นด้วย

ผลกระทบจากอุทกภัย

ในการเกิดอุทกภัยในแต่ละครั้ง ผลที่ตามมาคือความสูญเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับมิติต่าง ๆ ดังนี้

๑. ผลกระทบด้านกายภาพ ได้แก่ ๑) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผิวดินและการสูญเสียคุณภาพของพื้นดิน และ ๒) ทำให้อาคารบ้านเรือนเกิดความเสียหาย รวมถึงระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ถนนหนทาง ฯลฯ

๒. ผลกระทบทางเศรษฐกิจได้แก่ ๑) ทำให้ระบบเศรษฐกิจหยุดชะงักเนื่องจากความเสียหายในทรัพย์สิน อาคาร สิ่งปลูกสร้าง สินค้า หรือบริการ ๒) สูญเสียกำลังแรงงานที่อาจจะเกิดการบาดเจ็บ ล้มตายหรือมีภาระต้องกลับไปพลิกฟื้นบ้านเรือนถิ่นที่อยู่อาศัย ๓) สูญเสียงบประมาณในการกู้ชากธุรกิจที่จมหายไปกับอุทกภัย ๔) ทำให้อุตสาหกรรมการประกันภัยเกิดภาวะตึงตัน และเกิดการปรับอัตราเบี้ยประกันหรือทุนประกัน ๕) ทำให้สูญเสียโอกาสและความเชื่อมั่นในทางการค้าและการลงทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ๖) สร้างความเสียหายต่อระบบการผลิต ทั้งอาคาร เครื่องจักรกล เครื่องมือ และวัตถุดิบ และ ๗) พื้นที่ทำการเกษตรและผลิตผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย เกษตรกรประสบภาวะขาดทุนและเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

๓. ผลกระทบทางสังคม แบ่งเป็นผลกระทบทางตรงได้แก่ ประชาชนเกิดการล้มตาย ได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังสูญเสียรายได้สูญเสียโอกาสในการทำงานและทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบในปัจจัยขั้นพื้นฐาน ทั้งเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ฯลฯ

ส่วนผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ เกิดโรคระบาด เกิดผลกระทบทางจิตใจ ถูกตัดขาดจากโลกภายนอกหรืออาจจะเกิดปัญหาการเมืองติดตามมา เช่น การชุมนุมเรียกร้องขอรับการสนับสนุนช่วยเหลือดังที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน

ชุมชนพื้นที่กลางน้ำ จังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ หรือ เมืองสี่แคว เป็นจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน มีเนื้อที่ ๙,๕๙๗ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๕ อำเภอ ๑๒๘ ตำบล ๑,๔๓๗ หมู่บ้าน มีแม่น้ำสำคัญ ๔ สาย กล่าวคือ แม่น้ำปิง วัง ยม และน่าน ที่มาประสานรวมเป็นหนึ่งเดียวคือ “เจ้าพระยา”^๕ ที่ตลาดปากน้ำโพ นอกจากนี้ยังมีลำคลองสาขาอีกหลายสิบลำคลอง^๖ กระจายไปทั่วทุกส่วนของจังหวัด เป็นต้นว่า ด้านทิศตะวันออกของจังหวัดมี ๑๗ ลำคลองขนาดเล็กที่มาจากเทือกเขาในเขตรอยต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์แล้วไหลลงบึงบอระเพ็ด ด้านทิศตะวันตกมีลำคลองขนาดใหญ่ ๒ ลำคลองคือ คลองโพธิ์ซึ่งเป็นต้นน้ำสำคัญของลุ่มแม่น้ำสะแกกรังและลำน้ำแม่วังซึ่งกำลังเป็นที่สนใจเนื่องจากรัฐบาลที่ผ่านมาได้อนุมัติงบประมาณ ๑๓,๐๐๐ ล้านบาทให้สร้างเขื่อนปิดกั้นลำน้ำสายนี้เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและปัญหาภัยแล้ง ทางด้านทิศเหนือมีลำคลองสาขาจากลำน้ำคลองลานและลำน้ำคลองวังเจ้า รวมถึงบริเวณส่วนกลางของจังหวัดยังมีลำคลองที่เชื่อมประสานระหว่างสายน้ำสำคัญๆ หลายสาย ส่วนทางด้านทิศใต้มีลำคลองสายสำคัญ คือ คลองอนุศาสตร์ที่ลำเลียงน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังอำเภอตากสินก่อนจะไหลลงสู่จังหวัดลพบุรีเพื่อเชื่อมประสานกับลุ่มแม่น้ำป่าสัก

ปัญหาสำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ที่นำมาซึ่งปัญหาอุทกภัยที่เห็นชัดที่สุด ก็คือ เรื่องการไหลหรือการระบายของน้ำที่มาจากแม่น้ำสายสำคัญทั้ง ปิง วัง ยม น่าน และลำคลองอีกหลายสิบลำคลองที่ไหลลงมารวมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งจะต้องไหลผ่านช่องแคบ ๆ ประมาณ ๔๐๐ เมตร บริเวณคอสะพานเดชาติวงศ์ซึ่งห่างจากจุดรวมประสานต้นน้ำเจ้าพระยาเพียง ๑ กิโลเมตร ทั้งนี้จากสภาพโดยทั่วไปของแม่น้ำเจ้าพระยา ณ จุดสะพานเดชาติวงศ์นั้นสามารถที่จะรองรับน้ำได้ไม่เกินความจุที่ ๓,๕๐๐ ล้านลูก

^๕ แม่น้ำเจ้าพระยาเกิดจากการไหลรวมกันของแม่น้ำปิง วัง ยม และ น่าน โดยแม่น้ำปิงกับแม่น้ำวังไหลรวมกันที่อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จากนั้นได้ไหลลงมาผ่านจังหวัดกำแพงเพชร เข้าสู่พื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ขณะเดียวกันแม่น้ำยมกับแม่น้ำน่านนั้นได้ไหลมาบรรจบกันที่ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นทั้งสองสายน้ำก็ได้ไหลมารวมกันที่ตลาดปากน้ำโพ ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

^๖ ดร.พีระพล ไตรทศาวิทย์, ปฏิบัติการผู้ว่าชื้อไอนครสวรรค์, (นครสวรรค์ : ทิศทางการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๖ -๑๒๗.

บาตรเมตรต่อวินาที (ลบ.ม./วินาที)^{๑๐} ขณะเดียวกันถ้าหากมีมวลน้ำที่มีปริมาณที่มากกว่าหรือเกินกว่าค่าเฉลี่ยข้างต้น มวลน้ำก็จะเกิดการไหลเอ่อเข้าท่วมพื้นที่ราบลุ่มเหนือสะพานเดชาติวงศ์ และตามแม่น้ำสายสำคัญรวมถึงลำคลองสาขา ทั้งนี้ยังรวมถึงพื้นที่ชุมชนทั่วไปในหลายอำเภอของจังหวัดนครสวรรค์ และเขตพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัด หรือ ตลาดปากน้ำโพอย่างปฏิเสธไม่ได้

สถานการณ์อุทกภัยของจังหวัดนครสวรรค์ในอดีต

ตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา จังหวัดนครสวรรค์โดยเฉพาะในเขตตัวเมืองซึ่งเป็น เขตเศรษฐกิจได้ประสบปัญหาอุทกภัยหรือน้ำท่วมใหญ่มาแล้วหลายครั้ง เป็นต้นว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓, ๒๕๑๘, ๒๕๒๑, ๒๕๒๓, ๒๕๒๖ และ ๒๕๒๘ และ ๒๕๓๘ ที่ประสบภาวะน้ำไหลเอ่อเข้าท่วมขัง บางปีในตัวตลาดมีระดับความลึกตั้งแต่ระดับเอวไปจนถึงระดับอกและได้สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ขณะที่ในปี ๒๕๔๕ และในปี ๒๕๔๙ ถึงแม้จะมีมวลน้ำจำนวนมากไหลเอ่อเข้าท่วมในหลายพื้นที่เกือบก่อนจังหวัดแต่ในเขตเศรษฐกิจหรือพื้นที่เขตเมืองก็ยังสามารถสกัดกั้นและตัดทานกระแส น้ำไม่ให้ไหลเข้าท่วมเมืองได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างเขื่อนคอนกรีตในจุดที่เป็นปัญหาและการมีองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันมาเป็นเวลานานที่คณะทำงานโดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีความเชี่ยวชาญที่จะป้องกันไม่ให้น้ำไหลทะลักเข้าเมืองได้

ในแต่ละปีโดยเฉลี่ยประมาณเดือนกันยายนคนนครสวรรค์ก็จะได้ลุ้นกับปริมาณน้ำเหนือที่เริ่มไหลบ่าลงมาท่วมขังยังท้องทุ่งรวมถึงในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ดซึ่งเป็นแก้มลิงธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่นับแสนไร่ จากการเก็บข้อมูลของกรมชลประทานพบว่า มวลน้ำที่ปล่อยจากเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก จะใช้เวลาเดินทางมาตามลำน้ำปิงมาถึงจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ ๓๖ ชั่วโมง จากจังหวัดกำแพงเพชรถึงตัวเมืองนครสวรรค์หรือบริเวณต้นน้ำเจ้าพระยา ๒๔ ชั่วโมง สรุปแล้วน้ำจากเขื่อนภูมิพลจะเดินทางมาถึงต้นน้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์ใช้เวลาประมาณ ๖๐ ชั่วโมงหรือ ๒ วันครึ่ง ขณะเดียวกันหากมีการปล่อยน้ำที่เขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จากเขื่อนแควน้อยบำรุงแดนและลำน้ำสาขาน้ำจะเดินทางมาถึงตลาดปากน้ำโพหรือต้นแม่น้ำเจ้าพระยาใช้เวลาประมาณ ๔ วันครึ่งหรือประมาณ ๑๐๘ ชั่วโมง

มหาอุทกภัย ๒๕๕๔

อุทกภัยครั้งนี้เริ่มขึ้นในระหว่างฤดูมรสุมเมื่อพายุหมุนนกดเคลื่อนขึ้นฝั่งทางตอนเหนือของเวียดนาม ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้เกิดอุทกภัยในหลายจังหวัดเริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ โดยในสัปดาห์แรกของอุทกภัยก็มีรายงานผู้เสียชีวิตถึงสิบสามคน อุทกภัยยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อยังมีพายุฝนตกลงมาอย่างหนัก และภายในเวลาไม่นานอุทกภัยก็ลุกลามและขยายพื้นที่สร้างความเสียหายกว้างใหญ่ยิ่งขึ้น เริ่มจากภาคเหนือก่อนจะลามลงมา

^{๑๐} แม่น้ำปิงมีความจุโดยรวมประมาณ ๑,๙๖๐ ลบ.ม./วินาที ส่วนแม่น้ำน่านนั้นมีความจุที่ ๑,๓๗๐ ลบ.ม./วินาที

ทางใต้เมื่อแม่น้ำเจ้าพระยาได้รับน้ำปริมาณจำนวนมากจากแม่น้ำสาขาจนส่งผลกระทบต่อหลายจังหวัดในภาคกลางและไหลหลากเข้าท่วมกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในที่สุด

มหาอุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๔ ถือเป็นมหาอุทกภัยที่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย และจัดให้เป็นภัยพิบัติครั้งสร้างความเสียหายร้ายแรงทั้งในแง่ของปริมาณน้ำและจำนวนผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุดเป็นอันดับสี่ของโลก กล่าวคือ มีราษฎรได้รับผลกระทบมากกว่า ๑๒.๘ ล้านคน ทั้งนี้ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง ๑.๔๔ ล้านล้านบาท โดยทำให้พื้นดินกว่า ๑๕๐ ล้านไร่ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน ๖๕ จังหวัด ๖๘๔ อำเภอ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ๔,๐๘๖,๑๓๘ ครัวเรือน ๑๓,๕๙๕,๑๙๒ คน บ้านเรือนเสียหายทั้งสิ้น ๒,๓๒๙ หลัง บ้านเรือนเสียหายบางส่วน ๙๖,๘๓๓ หลัง พื้นที่การเกษตรคาดว่าจะได้รับความเสียหาย ๑๑.๒ ล้านไร่ ถนน ๑๓,๙๖๑ สาย ท่อระบายน้ำ ๗๗๗ แห่ง ฝาย ๙๘๒ แห่ง ทำนบ ๑๔๒ แห่ง สะพาน/คอสะพาน ๗๒๔ แห่ง บ่อปลา/บ่อ กุ้ง/หอย ๒๓๑,๙๑๙ ไร่ ปศุสัตว์ ๑๓.๔๑ ล้านตัว มีผู้เสียชีวิต ๘๑๓ ราย (๔๔ จังหวัด) สูญหาย ๓ คน (จ.แม่ฮ่องสอน ๒ ราย จ.อุตรดิตถ์ ๑ ราย)^{๑๑}

สำหรับพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ภายหลังจากที่เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ได้เร่งระบายน้ำเต็มพิกัด หลังจากที่มีปริมาณมวลน้ำถูกกักเก็บเหนือเขื่อนเกินความจุ ซึ่งจากรายงานของกรมชลประทานพบว่า ณ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ จังหวัดนครสวรรค์มีปริมาณน้ำไหลผ่าน ๓,๕๖๘ ลบ.ม./วินาที สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒๖.๒๕ เมตร ซึ่งถือเป็นระดับน้ำที่แม่น้ำเจ้าพระยาสามารถรองรับได้สูงสุดและถ้าหากเพิ่มสูงขึ้นกว่านี้ก็จะเกิดกรณีน้ำล้นตลิ่ง ส่วนสถานการณ์ในระดับวิกฤตที่เกิดขึ้นพอสรุปได้ดังนี้^{๑๒}

- วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ระดับน้ำขยับสูงขึ้นไปที่ ๔,๐๓๘ ลบ.ม./วินาที สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒๖.๕๑ เมตร

- วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ระดับน้ำยังพุ่งสูงขึ้นเป็น ๔,๕๒๔ ลบ.ม./วินาที สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒๖.๕๔ เมตร

- วันที่ ๘, ๙, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ มวลน้ำเพิ่มระดับสูงขึ้นเป็น ๔,๖๕๐ ลบ.ม./วินาที หรือที่ระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒๖.๘๕ เมตร ซึ่งถือเป็นระดับที่วิกฤตพอที่จะส่งผลให้คันกันน้ำบริเวณหลังโรงไฟฟ้าน้ำแข็งเก่าซึ่งติดกับชุมชนตลาดลาวในเขตเศรษฐกิจเมืองนครสวรรค์พังทลายลง จนทำให้มวลน้ำจำนวนมากทะลักเข้าท่วมเขตเศรษฐกิจในตัวเมืองนครสวรรค์ทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของถนนสายเอเชียเกือบ ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์

- ไม่เฉพาะเท่านั้นระดับน้ำที่มาจากกระบายอย่างเต็มพิกัดของสองเขื่อนใหญ่ยังเพิ่มระดับสูงขึ้นจนเป็นสถิติสูงสุดในรอบหลายสิบปีที่ ๔,๖๘๖ ลบ.ม./วินาที หรือที่ระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒๖.๘๗ เมตรในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๔

^{๑๑} <http://th.wikipedia.org/wiki> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒} ข้อมูลจากกรมชลประทาน <http://th.hydro-5.com/HD-06/6-H2.htm>. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

สำหรับสรุปภาพรวมความเสียหายของจังหวัดนครสวรรค์จากมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ นั้น พบว่า^{๑๓} มีพื้นที่ประสบภัยพิบัติจากอุทกภัยทั้งจังหวัด ๑๕ อำเภอ ๑๒๓ ตำบล ๙ เทศบาล ๑,๒๔๔ หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นพื้นที่ประสบภัยจากน้ำหลาก ๕ อำเภอ ๔๕ ตำบล ๕๘๐ หมู่บ้าน พื้นที่ประสบภัยจากน้ำท่วมขัง ๑๐ อำเภอ ๗๘ ตำบล ๖๖๔ หมู่บ้าน ๗๕ ชุมชนเมือง ๑๑๓,๐๙๙ ครัวเรือน ประชาชนได้รับผลกระทบและความเดือดร้อน ๓๕๖,๐๑๒ คน เสียชีวิต ๙๑ ราย บ้านเรือนถูกน้ำท่วม ๑๑๒,๒๑๙ หลังคาเรือน โรงเรียน ๑๐๕ แห่ง วัด ๑๙๐ แห่ง สถานบริการสาธารณสุข ๔๕ แห่ง ถนน ๖๒ สายและอื่น ๆ รวมถึงพื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายหนักใน ๑๓ อำเภอ ๙๐๓,๔๐๐ ไร่ การปลูกสัตว์ การประมงก็ได้รับผลกระทบไม่น้อยหน้ากัน

นอกจากนั้นหอการค้าจังหวัดนครสวรรค์ยังประเมินมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจ^{๑๔} โดยเฉพาะในภาคพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ว่า น่าจะมีร้านค้า บริษัทห้างร้านและโรงงาน อุตสาหกรรมได้รับความเสียหายจากมหาอุทกภัยครั้งนี้ไม่ต่ำกว่า ๖,๐๐๐ ราย รวมมูลค่ากว่า ๙,๐๐๐ ล้านบาท โดยแบ่งเป็นทรัพย์สินและเครื่องมือประกอบอาชีพรวมไปถึงภาคสินค้าคงคลังที่จมไปกับน้ำ ขณะที่ในภาคอุตสาหกรรมก็มีเครื่องจักรและสินค้าได้รับความเสียหายเช่นกัน นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงความเสียหายจากโอกาสในการที่จะประกอบธุรกิจที่จะต้องอาศัยระยะเวลาฟื้นฟูทางกายภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าและคู่ค้าอีกนับไม่ถ้วน

การต่อสู้และป้องกันมหาอุทกภัย

ในภาพรวมของจังหวัดนครสวรรค์นั้นแนวทางในการต่อสู้และป้องกันปัญหาอุทกภัยตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่ชาวนครสวรรค์จะเป็นกลุ่มคนที่ผูกพันอยู่กับสายน้ำสังเกตได้จากสภาพบ้านเรือนที่อยู่ในที่ราบลุ่มที่มีน้ำท่วมขังเป็นประจำทุกปี โดยชาวบ้านส่วนใหญ่จะนิยมปลูกสร้างบ้านเรือนในสภาพยกใต้ถุนสูงและมีเรือแจวเก็บไว้เกือบทุกหลังคาเรือน นอกจากนี้ยังนิยมทาสีบ้านเรือนในลักษณะสีสดใส ไม่ว่าจะเป็นสีเขียว สีส้ม สีฟ้า ทั้งนี้เหตุผลสำคัญก็คือจะช่วยให้มองเห็นในระยะไกล ๆ ในกรณีที่เกิดน้ำท่วมหรือน้ำหลากซึ่งจะเป็นการง่ายที่จะพายเรือลัดเลาะเวียงน้ำกลับบ้านได้ถูก

สำหรับการต่อสู้และป้องกันอุทกภัยหรือมหาอุทกภัยนั้นหากเป็นพื้นที่ตามท้องถื่นหรือชนบททั่วไปก็จะมี การต่อสู้และป้องกันในช่วงแรก ๆ ที่มีน้ำหลากเข้าไปในพื้นที่ โดยใช้วิธีการขุดลอกคูคลองเพื่อเร่งระบายน้ำให้ออกจากพื้นที่ได้ดีขึ้น พร้อมกันนั้นส่วนหนึ่งก็จะมี การสร้างคันดินกั้นน้ำหรือวางแนวกระสอบทรายเพื่อไม่ให้น้ำหลากเข้าพื้นที่ ทั้งนี้หากน้ำไหลหลากมามากก็จะยอมหรือปล่อยให้หลากไปตามธรรมชาติ

^{๑๓} ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาดภัยและดินถล่มจังหวัดนครสวรรค์ ปี ๒๕๕๔, สรุปสถานการณ์อุทกภัยจังหวัดนครสวรรค์, สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครสวรรค์ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์.

^{๑๔} วารสาร หอการค้า ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๕๕ ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๔.

ขณะเดียวกันในภาพของการป้องกันและการต่อสู้กับปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานและต่อเนื่องก็คือ ภาพการต่อสู้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ทั้งในภาพอดีตและในปัจจุบัน หลังจากที่เขตเมืองหรือเขตเศรษฐกิจประสบปัญหาน้ำท่วมได้รับความเสียหายมาหลายครั้งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓, ๒๕๑๘, ๒๕๒๑, ๒๕๒๓, ๒๕๒๖ และ ๒๕๒๘ และ ๒๕๓๘ ที่ประสบภาวะน้ำไหลเอ่อเข้าท่วมซึ่งสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ส่วนในปี ๒๕๔๕ และในปี ๒๕๔๙ ถึงแม้จะมีมวลน้ำจำนวนมากไหลเอ่อเข้าท่วมในหลายพื้นที่เกือบครึ่งจังหวัด แต่ในเขตเศรษฐกิจหรือพื้นที่เขตเมืองสามารถสกัดกั้นและตัดทานกระแสน้ำไม่ให้ไหลเข้าท่วมเมืองได้ ก่อนที่สุดท้ายมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ จะมากระหน่ำซ้ำเติมจนเกิดรอยแผลแห่งความเสียหายเกือบมิดทั้งเมือง

สำหรับแนวทางที่เทศบาลนครนครสวรรค์ใช้ในการป้องกันเขตเศรษฐกิจจากมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ นั้นได้ยึดเอาองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นมาในรอบหลายสิบปี โดยนำเอาแนวคิดและความสำเร็จในการป้องกันปัญหาน้ำท่วมในปี ๒๕๔๕ และ ๒๕๔๙ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนที่จะทำการปิดล้อมพื้นที่เศรษฐกิจด้วยการให้ความสำคัญกับระบบท่อระบายน้ำซึ่งโยงเป็นใยแมงมุมทั่วทุกถนนและตามตรอกซอกซอยของแต่ละชุมชน ทั้งนี้เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจกับทิศทางน้ำที่อาจจะไม่ไหลไปตามทิศทางปกติในกรณีที่มีน้ำท่วมขัง หรือกรณีที่มีน้ำในแม่น้ำหนุนสูงขึ้นซึ่งน้ำอาจจะทะลักหรือไหลย้อนตามท่อเข้ามาในชุมชนเมือง ซึ่งหากเป็นไปตามแนวทางข้างต้นเทศบาลนครนครสวรรค์ก็จะดำเนินการอุดท่อระบายน้ำตามจุดเสี่ยง หรือ ทำการบล็อกท่อด้วยกระสอบทราย จากนั้นก็จะดำเนินการติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่เพื่อสูบน้ำเสียจากชุมชนลงสู่แม่น้ำ

ในขั้นต่อมาคือก่อสร้างเขื่อนคอนกรีตริมน้ำที่ขยายพื้นที่เป็นแนวยาวริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตามมาด้วยการสร้างผนังไม้เสริมแนวเขื่อนกรณีที่มีน้ำสูงกว่าแนวสันเขื่อน และการสร้างคันหินคลุก คันดินลูกรัง การวางแนวกระสอบทราย การใช้คันผสม เป็นต้นว่า ๑)ด้านหน้าเป็นกระสอบทรายด้านหลังเป็นแนวหินคลุก การใช้คันผสม ๒)ด้านหน้าเป็นแท่งคอนกรีตแบรีเออร์ด้านหลังเป็นแนวคันดินลูกรัง การใช้คันผสม ๓)ด้านหน้าเป็นแท่งคอนกรีตแบรีเออร์ด้านหลังเป็นแนวกระสอบทราย การใช้คันผสม และ ๔)ด้านหน้าเป็นแท่งคอนกรีตแบรีเออร์ด้านหลังเป็นแนวคันดินเหนียว รวมถึงวิธีการนำผ้าใบไปคลุมตามแนวคันกันน้ำในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้นเพื่อป้องกันเมื่อดินที่จะชะล้างหรือป้องกันน้ำไม่ให้เล็ดลอดเข้ามาตามช่องว่างซึ่งจะกลายเป็นปัญหาใหญ่หลวงในยามวิกฤต ทั้งนี้แนวป้องกันต่าง ๆ นั้นก็จะดำเนินการตามจุดเฝ้าระวังหรือจุดเสี่ยง และบางส่วนยังเสริมพื้นผิวการจราจรให้สูงขึ้นโดยวางหินคลุกเพื่อปรับสภาพถนนให้เป็นแนวกันน้ำอีกชั้นหนึ่ง^{๑๕}

ปัจจุบันเทศบาลนครนครสวรรค์ยังมีระบบสูบน้ำใต้ดิน ๕ จุดสนับสนุนการป้องกันมหาอุทกภัย โดยจุดแรกตั้งอยู่บริเวณปลายถนนอรรถวิโกใกล้กับธนาคารกรุงไทย จุดที่สองปลายถนนมาตุลีข้างบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เจ้าพระยา จุดที่สามอยู่ข้างสะพานเดชาติวงศ์ จุดที่สี่อยู่ข้างศาลยาวชนและครอบครัวนครสวรรค์ และจุดที่ห้าจุดสุดท้ายปลายถนนหน้าตลาดศรีนครสะพานตา ซึ่งเมื่อเกิดภาวะวิกฤตเครื่องสูบน้ำ

^{๑๕} อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน, เล่าเรื่อง...เมื่อปากน้ำโพแตกแค่แผลเดียว.

น้ำทั้งใต้ดินและบนดินของจังหวัดนครสวรรค์สามารถสูบน้ำออกจากเขตตัวเมืองได้วันละไม่ต่ำกว่า ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร

ถึงแม้เหตุการณ์ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ จะมีกระแสน้ำไหลทะลักเข้าท่วมเมือง แต่จากการตรวจสอบในกล้อง CCTV ในจุดที่เกิดปัญหาพบว่า แนวป้องกันน้ำของเทศบาลนครสวรรค์ยังคงทำหน้าที่อย่างแข็งแรง จะผิดพลาดก็ตรงที่มีประชาชนลากเรือแจวเข้าออกข้ามแนวป้องกันจนเกิดรอยแยกเพียงจุดเดียวก่อนที่จะขยายวงกว้างขึ้นเพราะแรงดันอันมหาศาลของมวลน้ำ สุดท้ายก็ทำให้มวลน้ำไหลทะลักเข้าท่วมเมืองในที่สุด ซึ่งจุดดังกล่าวคือบริเวณหลังโรงไฟฟ้าน้ำแข็งเก่าติดกับชุมชนตลาดลาว ซึ่งกว่าเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำ Big Bag ไปวางกั้นน้ำได้สำเร็จก็ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมสูงเกือบทั้งเมือง และเมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้วก็เร่งดำเนินการสูบน้ำที่ซึ่งอยู่ในตัวเมืองออก

การเยียวยาช่วยเหลือหลังมหาอุทกภัย

ในภาพรวมของจังหวัดมีการสนับสนุน ช่วยเหลือ และเยียวยาจากรัฐ เป็นต้นว่ามอบถุงยังชีพ ๒๘๙,๔๔๙ ชุด, น้ำดื่ม ๖๙,๕๖๔ ชุด, เรือพาย/เรือท้องแบน ๕๙๘ ลำ, เครื่องสูบน้ำ ๑๓๙ เครื่อง, สูขาลอยน้ำ ๑๓๒ หลัง, เต็นท์ที่พัก ๒๔๕ หลัง, กระสอบทราย ๒ ล้าน ๒ แสนใบ, รถผลิตน้ำดื่ม ๕ คัน, สนับสนุนหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกบริการ ๑,๕๑๑ ครั้ง มีผู้เข้าบริการ ๙๖,๙๔๒ คน แจกจ่ายยา ๙๒,๑๐๗ ชุด, จัดสถานที่รองรับผู้ประสบภัย ๑๓ แห่ง มีผู้อพยพเข้าพักอาศัย ๒,๖๒๖ ครั้วเรือน ๙,๑๕๖ คน นอกจากนี้ภาครัฐยังมีการจ่ายเงินเยียวยาบ้านถูกน้ำท่วมครั้วเรือนละ ๕,๐๐๐ บาทตามมติ ครม. จำนวน ๑๑๒,๑๗๑ ครั้วเรือน และเยียวยาครอบครัวผู้เสียชีวิตจำนวน ๙๑ ราย รายละ ๕๐,๐๐๐ บาท ไม่เฉพาะเท่านั้นยังมีการจ่ายชดเชยความเสียหายในด้านต่างๆ รวมถึงสวัสดิการ การลดหย่อนภาษี การฟื้นฟูสถานประกอบการและรัฐยังให้สนับสนุนฟื้นฟูในรูปแบบอื่นๆ ด้วย

ในขณะที่การสนับสนุนช่วยเหลือของเทศบาลนครสวรรค์หลังจากเกิดมหาอุทกภัย ๒๕๕๔ ดูเหมือนจะได้รับบทหนักเกือบทุก ๆ เรื่อง ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร บุคลากรหน่วยงานข้างเคียง เช่น ตำรวจ ทหาร และประชาชนผู้รักถิ่นฐานต่างออกมาสนับสนุนช่วยเหลือกันในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่การรับช่วยเหลือและขนย้ายประชาชนและข้าวของที่จำเป็นออกจากจุดเกิดเหตุ การร่วมกันป้องกันน้ำที่กำลังทะลักเข้ามาท่วมเมือง การเข้าไปดูแลเรื่องระบบน้ำประปาที่ถูกน้ำท่วมซึ่งทำให้ไม่สามารถผลิตน้ำประปาได้ในช่วงวันสองวันแรกให้กลับมาเดินเครื่องอีกครั้งเพื่อให้ประชาชนมีน้ำดื่มน้ำใช้ การตั้งศูนย์อพยพ การดูแลเรื่องอาหารการกิน เรื่องการรักษาสุขภาพ ขณะเดียวกันหลังจากน้ำลดภารกิจในการเก็บกวาดขยะจำนวนกว่า ๑๕,๐๐๐ ตัน การล้างทำความสะอาดเมือง การจัดเก็บคันดินและหินคลุกบริเวณแนวกระสอบทราย พนังกั้นน้ำ และที่สำคัญ คือ การเร่งแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียที่ซึ่งตามแ่งหรือที่ลุ่มต่ำต่าง ๆ ซึ่งสร้างปัญหาส่งกลิ่นเหม็นรบกวนและยังเป็นที่เพาะเชื้อโรคนานาชนิด ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องนำปูนขาวเข้าไปหว่านเพื่อให้ น้ำที่ขุ่นตกตะกอนและมีสีใสขึ้น พร้อมกันนั้นยังนำน้ำหมักชีวภาพ หรือ E.M. ไปใส่ตามจุดที่มีปัญหาซึ่งก็สามารถลดกลิ่นเหม็นของน้ำลงได้ ขณะเดียวกันก็ยังคงเร่งสูบน้ำเสียจากท่อระบายน้ำออกจากเมืองควบคู่กันไปอีกทางหนึ่ง

โดยสรุปแล้วหลังจากที่อุทกภัยน้ำในจุดที่เป็นต้นเหตุให้น้ำทะลักเข้าเมืองเสร็จในวันที่ ๑๗ ตุลาคม หลังจากนั้นเทศบาลนครนครสวรรค์ได้ใช้เวลาในการสูบน้ำจำนวนมหาศาลออกจากเมืองจนแห้งสนิทเพียง ๒ สัปดาห์ รถทุกชนิดวิ่งได้ในทุกตรอกซอยและสถานีขนส่งผู้โดยสารสามารถให้บริการประชาชนภายใน ๓ สัปดาห์ ตลาดสด ตลาดข้าวคราวสามารถกลับมาค้าขายได้อย่างปกติภายใน ๔ สัปดาห์ และสุดท้ายสามารถที่จะทำความสะอาดเก็บกวาด ล้าง และจัดระเบียบเมืองได้เสร็จภายใน ๖ สัปดาห์ ซึ่งถือว่าเป็นปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพภายใต้ห้วงระยะเวลาที่สั้นมากเมื่อเทียบกับสภาพความเสียหายที่ปรากฏ

๙. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐.

กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๐.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๓.

กองส่งเสริมและเผยแพร่. วารสารส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๔๕ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๑.

ภฤช เพิ่มทันจิตต,ศ.ดร. แนวทางการบริหารภายใต้กระบวนทัศน์วิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมวิทการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒.

ปราโมทย์ ไม้กลัด. การบริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน(อัตสำเนา). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐.

ผศ.ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์. การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, ๒๕๔๘.

พวงทอง ว่องไว และคณะ. “การฟื้นฟูสายน้ำแม่ทะลบและการบริหารทรัพยากรป่าไม้โดยวิถีชีวิตคนพื้นที่สูงและคนพื้นที่ราบ”. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย, ๒๕๔๖.

พระพรหมคุณาภรณ์, พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓๓.

พีระพล ไตรทศาวิทย์,ดร. ปฏิบัติการผู้ว่าซีไอเอนครสวรรค์, นครสวรรค์ : ทิศทางการพิมพ์, ๒๕๔๘.

เพลิน ขวัญนาค “ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่ป่าต้นน้ำลุ่มแม่น้ำน่านตอนบน”. รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๕.

ภิญโญ นิโรจน์,ดร. เล่าเรื่อง...เมื่อปากน้ำโพแตกแค่แผลเดียว. นครสวรรค์ : ไฟศาลการพิมพ์, ๒๕๕๕.

รศ.ดร.โกวิท พวงงาม. การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บพิตรการพิมพ์, ๒๕๕๓.

รศ.ดร.รังสรรค์ ประเสริฐศรี. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสาร, ๒๕๔๙.

- รศ.ปาริชาติ วลัยเสถียร. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๒.
- รศ.วุฒิสาร ตันไชย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓.
- ราชกิจจานุเบกษา.ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๒๘ ง, ๒๕๕๒.
- _____ กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, ๒๕๕๐.
- ราตรี ภาวรา. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๓.
- เล็ก จินดาสงวน. การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ ๑๒, ๒๕๕๒. วารสาร หอการค้า ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑๕๕ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔.
- ศ.ดร. เฉลียว บุรีภักดี และคณะ.ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ:กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕.
- ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. การบริหารเพื่อสร้างสรรค์.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทต้นอ่อนแกรมี, ๒๕๓๗.
- ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สันติวิธีเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, ผู้แปล, ๒๕๔๓.
- ศ.ดร.เกษม จันทร์แก้ว.หลักการจัดการลุ่มน้ำ เล่ม ๑ . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙.
- .วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๘.
- ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาตภัยและดินถล่มจังหวัดนครสวรรค์ ปี ๒๕๕๔. สรุปสถานการณ์อุทกภัยจังหวัดนครสวรรค์. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดนครสวรรค์ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๔.
- สมิธ ธรรมสาโรช. ภัยธรรมชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๓๔.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ๒๕๔๑.

ภาษาอังกฤษ

Chantavanich, S. & Thaiyanan, W.. Concepts and Indicators of Social Development and Quality of life.: Thai Health Promotion Foundation. 1998.

George, S.. The Lugano Report : On Preserving Capitalism in The Twenty-First Century. Bangkok : Kob Fire Project. 2002.

Keowan, B. Research Community and Community Development. Nonthaburi : Suknothai Thammathirat University. 2008.

Lianchamroon, W.. Reform of Agriculture to Food Security : Analysis and Policy Reform. Samutsakhon : Pimdee. 2011.

Suyaprom, S. & Srichanpen, S. Research Methods in Management. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. 2010.

๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดลิตธิบัตร์ ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. ได้ชุดความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และกระบวนการจัดการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่กลางน้ำในจังหวัดนครสวรรค์

๒. ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการป้องกัน แก้ไข และการดำรงชีพอยู่คู่กับน้ำในฤดูน้ำหลากหรือน้ำท่วมขัง

๓. ได้แนวทางและกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่นโดยอาศัยวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับเป็นองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันและอนาคต

๔. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มพลังมวลชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบ กิจกรรม และกระบวนการจัดการชุมชนที่จะมีขึ้นทั้งในเชิงจุลภาคและมหภาค

๕. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มพลังมวลชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสารคุณค่าแห่งการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถยื่นหยัดต่อสู้กับสถานการณ์แห่งปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างมีสติ

๖. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มพลังมวลชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาความร่วมมือในด้านการจัดการชุมชน และมีแนวทางส่งเสริมความเข้มแข็งแห่งวิถีชุมชนเพื่อความยั่งยืนสามารถช่วยเหลือตนเองและลดทอนการสนับสนุนช่วยเหลือจากทางภาครัฐ

๗. ได้ผลวิเคราะห์ระบบการจัดการชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งชุมชนที่มีต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการดำรงอยู่ของประชาชนและชุมชนในเขตลุ่มน้ำ เพื่อจะนำไปสู่การจัดการด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในอนาคต

๘. นักวิชาการและผู้สนใจ ได้รับความรู้ ความเข้าใจในวิถีแห่งการจัดการชุมชนต้นแบบเพื่อการบริหารจัดการ และสามารถยกระดับไปสู่การพัฒนาเป็นชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน โดยลดทอนการสนับสนุนช่วยเหลือจากทางภาครัฐเหมือนในห้วงเวลาที่ผ่านมา

๙. ได้เห็นแนวโน้มและทิศทางด้านการจัดการชุมชนกับการปรับตัวในกรณีเกิดปัญหาอุทกภัยและเสริมสร้างให้เกิดแรงบันดาลใจกับชุมชนอื่น ท้องถิ่นอื่น หรือลุ่มน้ำอื่น

๑๒. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

ผลงาน	กลุ่มเป้าหมาย	แผนการถ่ายทอด	ระยะเวลา
๑. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการจัดการชุมชนลุ่มน้ำ	- ประชาชน - นักวิชาการ - รัฐบาล - สาธารณชน	๑. สื่อสิ่งพิมพ์ (วารสาร/บทความ) ๒. สื่อสารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต) ๓. สื่อสารมวลชน (วิทยุ/โทรทัศน์) ๔. สื่อใบปลิว/สื่อโฆษณา ๕. หนังสือชุดวิถีชีวิตคนต้นน้ำ	ตลอดระยะเวลาดำเนินการ
๒. องค์ความรู้การจัดการชุมชนกับปัญหาอุทกภัย	- ประชาชนทั่วไป - สถาบันการศึกษา - ภาคราชการ - ผู้ที่สนใจ	๑. รายงานวิจัย/หนังสือ ๒. เอกสารบทความ ๓. เว็บไซต์	สิ้นสุดโครงการ
๓. แนวโน้ม ทิศทางผลกระทบต่อชุมชน	- สถาบันการศึกษา - ชุมชน รัฐบาล ฯลฯ	๑. เว็บไซต์นำเสนอการวิจัย/ชุดความรู้ในเวทีทางวิชาการ	สิ้นสุดโครงการ

๑๓. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

โครงการวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ในรูปแบบการวิจัย R&D (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑๓.๑ การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Study) (Research ชั้นที่ ๑)

๑) ศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น) การจัดการชุมชน (Community Management) การเปลี่ยนแปลงทางชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาอุทกภัย (Flood) และแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยของชุมชน รวมถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง

๒) ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีการจัดการชุมชนและกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ทั้งในระดับนโยบาย หน่วยงานราชการ องค์กรภาครัฐและเอกชน หรือประชาชน

๓) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการพัฒนาการจัดการชุมชน ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี

๔) สรุปลักษณะผลการศึกษาระดับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การวางกรอบในการออกแบบคำถามในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๑๓.๒ การศึกษาในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) (Research ขั้นที่ ๒)

๑) ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพชุมชนและการจัดการชุมชนเพื่อเป็นฐานข้อมูลนำไปสู่การกำหนดกรอบคำถามเพื่อให้เกิดความสมจริงและเกิดการเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) ออกแบบสอบถามเพื่อให้ได้ผลสรุปข้อมูลเชิงสถิติตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๓) แจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมสถิติ ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลนำไปสู่การสรุปวิเคราะห์สภาพการจัดการชุมชนที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่

๔) เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อมูลสภาพทั่วไปของการจัดการชุมชนเพื่อสะท้อนข้อคำถามนำไปสู่การวิจัยเชิงคุณภาพ (การสัมภาษณ์เชิงลึก / สนทนากลุ่มเฉพาะ / ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ)

๑๓.๓ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (ขั้น Development)

๑) นำผลการศึกษาเชิงสำรวจไปวิเคราะห์และสังเคราะห์กับกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดกรอบคำถามและแนวคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๒) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้มาสู่กระบวนการศึกษาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี (QDAT) เพื่อกำหนดเป็นแบบจำลองทางยุทธศาสตร์

๓) จัดทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงแบบจำลองทางยุทธศาสตร์ตามความต้องการของคนและชุมชนและระบบการจัดการชุมชนเพื่อหาข้อสรุปที่จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา

๔) สรุปวิเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แล้วจัดทำแบบจำลองยุทธศาสตร์ขั้นต้น (Tentative Strategy) นำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากที่สุด

๕) จัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expertise) เพื่อประเมินคุณภาพของแบบจำลองยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนเชิงบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่ผ่านการพัฒนาร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อจะได้กรอบแนวคิดในการสรรค์สร้างและพัฒนายุทธศาสตร์ข้างต้นให้เกิดความสมบูรณ์ รอบด้าน ตรงประเด็น และสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ให้ดีที่สุด

๑๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

๑) แบบสอบถาม (Questionnaire)

๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline)

๓) แบบจำลองทางยุทธศาสตร์ในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๔) แบบยุทธศาสตร์ในประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)

๑๓.๕ พื้นที่การศึกษา

ชุมชนพื้นที่กลางน้ำ (ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา) จังหวัดนครสวรรค์

๑๔. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

แผนการดำเนินงานวิจัย	เดือน												
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	
๑. ประชุมเตรียมความพร้อมของคณะนักวิจัย	—												
๒. กำหนดประเด็นกิจกรรม/แนวทาง/แผนงานการวิจัย	—	—											
๓. การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ / การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ		—	—	—	—	—							
๔. การวิเคราะห์และจัดทำแบบจำลองยุทธศาสตร์ขั้นต้น						—	—						
๕. จัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)							—	—	—	—			
๖. สรุปวิเคราะห์ผลการศึกษาและแบบจำลองยุทธศาสตร์										—	—		
๗. ร่างวิจัยฉบับสมบูรณ์												—	
๘. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์													—

๑๕. เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

ตารางที่ ๑ แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
๑. ได้มีการพัฒนาแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย	๑.๑ ผู้แทนประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอได้มีโอกาสสะท้อนความต้องการผ่านแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย	๑.๑ ผู้แทนประชาชนได้มีส่วนร่วมในออกแบบยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาอุทกภัย	๖-๑๒ เดือน หรือเป็นไปตามเงื่อนไขของการศึกษาวิจัยในแต่ละกิจกรรม	๑. เงินจากการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

<p>๒. ได้มีการศึกษากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย</p> <p>๓. ได้มีการส่งเสริมให้เกิดภาคประชาสังคม มุ่งเน้นสู่ความเป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึกร่วมกันในการจัดการชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน</p> <p>๔. ได้แบบจำลองยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนเชิงบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่มาจากองค์ความรู้และความต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่กลางน้ำ</p>	<p>๒.๑ ผู้แทนประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนองค์ความรู้รวมถึงปรัชญาท้องถิ่นและได้แสดงออกถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย</p> <p>๓.๑ ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ถึงแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยผ่านเวทีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussions) และการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)</p> <p>๔.๑ ประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอสามารถนำแบบจำลองยุทธศาสตร์ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ชุมชน และท้องถิ่นของตนเอง</p>	<p>๒.๑ เกิดองค์ความรู้ต้นแบบที่ยึดโยงมาจากองค์ความรู้ชุมชนที่กระจายอยู่ในชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่กลางน้ำ</p> <p>๓.๑ เกิดการสร้างจิตสาธารณะร่วมกันในชุมชนพื้นที่กลางน้ำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย</p> <p>๔.๑ ประชาชนในพื้นที่กลางน้ำมียุทธศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางที่จะพลิกวิกฤตให้กลับกลายเป็นโอกาสในหลายๆ ด้าน</p>		<p>๒. ทุนจากหน่วยงานอื่นหรือหน่วยงานข้างเคียงสนับสนุนต่อยอดงานวิจัยในมิติอื่นๆ</p>
---	--	---	--	--

๑๕.๒. เป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

ตารางที่ ๒ แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
<p>๑. ประชาชนและชุมชนในพื้นที่กลางน้ำมีกระบวนการจัดการชุมชนของตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับปัญหาอุทกภัย</p>	<p>๑. ประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอมีแบบจำลองยุทธศาสตร์ทั้งเชิงรุกเพื่อรับมือกับปัญหาอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>๑. เกิดแบบจำลองยุทธศาสตร์การจัดการชุมชนพื้นที่กลางน้ำกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่มาจากความร่วมมือรับของชุมชน</p>	<p>๖ - ๑๒ เดือน</p>	<p>๑. ทุนจากการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย</p>

<p>๒. เกิดเครือข่ายและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงการสนับสนุนด้านจิตอาสา จิตสาธารณะต่อกัน</p> <p>๓. มีรูปแบบการเรียนรู้และการสื่อสารในเครือข่ายโดยอาศัยพื้นฐานความเป็นที่เป็นน้อง ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมใกล้เคียงกัน</p> <p>๔. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย</p> <p>๕. มีผลการประเมินและวิเคราะห์ทรัพยากรทางการบริหารจัดการชุมชนที่เหมาะสมและยั่งยืน</p> <p>6. มีแนวทางการบริหารจัดการโดยมีรากฐานมาจากองค์ความรู้ของชุมชนและท้องถิ่น</p>	<p>๒. ประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดเครือข่ายจิตอาสา จิตสาธารณะในการแจ้งข่าวเตือนภัย หรือสนับสนุนช่วยเหลือกรณีเกิดภาวะฉุกเฉิน หรือ วิกฤต</p> <p>๓. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข่าวสาร องค์ความรู้ในเชิงยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย</p> <p>๔. ประชาชนอย่างน้อย ๑๑ อำเภอเกิดการตื่นตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาอุทกภัยอย่างมีแบบแผน</p> <p>๕. มีการสร้างระบบความสัมพันธ์ของการสนับสนุนช่วยเหลือระหว่างชุมชนอย่างเป็นระบบ และมีเครือข่าย</p>	<p>๒. เกิดเครือข่ายจิตอาสาจิตสาธารณะในการแจ้งข่าวเตือนภัย หรือสนับสนุนช่วยเหลือกรณีเกิดภาวะฉุกเฉิน หรือ วิกฤต ที่เกิดขึ้นนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนต้นน้ำและกลางน้ำ</p> <p>๓. หน่วยงานต่างๆ สามารถนำแบบจำลองยุทธศาสตร์ไปส่งเสริมให้เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำอื่นๆ ของประเทศได้</p> <p>๔. ผลจากแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจะทำให้มีเครือข่ายจิตอาสา จิตสาธารณะในการแจ้งข่าวเตือนภัย หรือสนับสนุนช่วยเหลือกรณีเกิดอุทกภัยภาวะฉุกเฉิน หรือ วิกฤตรูปแบบอื่นควบคู่ไปด้วย</p>		<p>๒. ทุนจากหน่วยงานอื่นหรือหน่วยงานข้างเคียงสนับสนุนต่อยอดงานวิจัยในมิติอื่นๆ</p>
--	---	--	--	--

๑๖. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย

(อุปกรณ์การวิจัย, โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ) ระบุเฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

๑. วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความพร้อมในการจัดการประชุมเนื่องจากมีห้องประชุมขนาดเล็ก (๓๐ คน) กลาง (๒๐๐ คน) และขนาดใหญ่ (๑,๕๐๐ คน) ทำงานพร้อมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ ฯลฯ

๒. มีอุปกรณ์เครื่องมือ และสื่อการนำเสนอประกอบการวิจัย ได้แก่ กล้องวิดีโอ กล้องบันทึกภาพ เครื่องบันทึกเสียง มีเครือข่ายพระสงฆ์และทายก ทายิกา พร้อมให้การสนับสนุน

๓. มีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คนทั้งในระดับตำบลหรือหมู่บ้านที่จะคอยประสานความร่วมมือกับชุมชน

๔. มีคณาจารย์และนิสิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีความพร้อมและสามารถสนับสนุนงานวิจัยในชุมชนต่างๆ ได้

๕. ในส่วนที่ต้องการ คือ สนับสนุนจากทางภาครัฐในกรณีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในบางโอกาสที่จะร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ หรือการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expertise)

๑๗.๒ รายละเอียดงบประมาณการวิจัยตลอดการวิจัย โดยแยกเป็นหมวดค่าใช้จ่ายต่างๆ กรณีงานวิจัยต่อเนื่องระยะเวลามากกว่า 1 ปี ในปีถัดไปให้แสดงเฉพาะงบประมาณเป็นเสนอขอไม่ต้องแสดงรายละเอียด

งบประมาณตลอดการวิจัย รวม... ๒๑๐,๐๐๐.....บาท

งบประการวิจัยปีที่ 1 จำนวน..... ๒๑๐,๐๐๐.....บาท

หมวดค่าใช้จ่าย	ปีที่ ๑
งบบุคลากร	๑๘,๐๐๐
ค่าตอบแทน	๘๐,๐๐๐
ค่าใช้สอย	๘๗,๕๐๐
ค่าวัสดุ	๑๔,๕๐๐
ค่าธรรมเนียมการอุดหนุนสถาบัน	-
ครุภัณฑ์	-
รวมทั้งสิ้น	๒๑๐,๐๐๐

๑๘. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยตามแผนการบริหารงาน และแผนการดำเนินงาน ตลอดแผนงานวิจัย

๑. เกิดแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและความต้องการของชุมชนและประชาชน

๒. ผลจากแบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ จะทำให้มีเครือข่ายจิตอาสา จิตสาธารณะในการแจ้งข่าวเตือนภัย หรือสนับสนุนช่วยเหลือกรณีเกิดอุทกภัย ภาวะฉุกเฉิน หรือ วิกฤตรูปแบบอื่นควบคู่ไปด้วย

๓. ชุมชนและประชาชนในเขตพื้นที่กลางน้ำจะเกิดการตื่นตัวและมีการเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหามลพิษอย่างมีแบบแผน

๔. ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเป็นการเตรียมความพร้อมไปสู่ความเป็นชุมชนหรือสังคมแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในมิติอื่นๆ

๕. แบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจะเป็นส่วนหนึ่งของต้นธารที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนหรือสังคมที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

๖. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา ส่วนงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน ได้แบบจำลองยุทธศาสตร์ในการจัดการชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษไปเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบการตัดสินใจ หรือให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องนี้หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

ระดับความสำเร็จของงาน (เลือกได้ 1 ระดับ)

I (Intermediate Results) สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ในระดับวัด ชุมชน จังหวัดและระดับประเทศไทย

๑๙. ข้อเสนอการวิจัยหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของข้อเสนอการวิจัยนี้ (เลือกได้เพียง ๑ ข้อ)

ไม่ได้เสนอต่อแหล่งทุนอื่น

๒๐. หนังสือรับรองการเป็นที่ปรึกษาของโครงการวิจัย (เอกสารแนบ)

๒๑. ลงลายมือชื่อหัวหน้าโครงการ เพื่อให้คำรับรองในการจัดทำข้อเสนอการวิจัยและดำเนินการวิจัยตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เรื่อง การรับข้อเสนอการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2554

(ลงชื่อ

(ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

หัวหน้าโครงการ

๘ ธันวาคม ๒๕๕๘

ส่วน ข : ประวัติผู้วิจัย

๑. หัวหน้าโครงการวิจัย

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)

ดร.อัครเดช พรหมกัลป์

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Dr. Akkaradecha Brahmamakappa

๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๕๔๘๐๒๐๐๐๔๑๔

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่

๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร.๐๕๖-

๒๑๙๙๙๙ โทรสาร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรศัพท์มือถือ ๐๘๒-๙๔๕๙๕๘๔ E-mail

akkaratv@hotmail.com

๕. ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.นิเทศศาสตร์) สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
- ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปริญญาเอก พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การศึกษาและวิจัยชุมชน/ การจัดการทรัพยากรชุมชน /ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์
- การสื่อสารมวลชน / การเก็บข้อมูล / การนำเสนอ / การเข้าถึงชุมชน
- การบริหารจัดการองค์กร / การบริหารองค์การสื่อสารชุมชน (เคเบิลทีวีท้องถิ่น)
- ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน/สังคม /สังคมวิทยาการพัฒนา/การพัฒนาชนบทไทย

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๗.๑ ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : (ไม่มี)

๗.๒ หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย

๑) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาบึงน้ำขนาดใหญ่แบบมีส่วนร่วมในสังคมไทย” สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ๒๕๕๘

๒) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง ทศนคติที่มีต่อบทบาทและการแสดงออกของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ งบประมาณสนับสนุนจากวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗

๗.๓ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : (ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุนย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี

๑) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง ทศนคติที่มีต่อบทบาทและการแสดงออกของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ งบประมาณสนับสนุนจากวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ งบประมาณ ๒๕๕๗

๒) หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบึงน้ำขนาดใหญ่แบบมีส่วนร่วมในสังคมไทย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ งบประมาณ ๒๕๕๘

๓) วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เรื่อง “การพัฒนาแบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

๔) วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เรื่อง “ภาวะผู้นำกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ของพระพุทธเจ้า (สฤชดี สิริโร)”

๗.๔ ผลงานวิจัย-บทความ หนังสือ ที่ตีพิมพ์ และแหล่งทุน

๑) บทความทางวิชาการเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” นำเสนอในการประชุมสัมมนา

ทางวิชาการ MCU CRONGRESS No.1 จัดโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

- ๒) บทความทางวิชาการเรื่อง “มหาอุทกภัยตำราที่ธรรมชาติเขียนให้เรียนรู้ :
กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์” นำเสนอในวารสารทางวิชาการ : วารสาร
บัณฑิตศึกษาปริทัศน์ (วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์) ISSN : 1905-1603 ฉบับเดือน
มกราคม-เมษายน ๒๕๕๕
- ๓) บทความทางวิชาการเรื่อง “ภาวะผู้นำ : การถึงพร้อมแห่งบุคคลที่ต้องผ่านการ
ขับเคลื่อนพัฒนา” นำเสนอในวารสารทางวิชาการ : วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์
(วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์) ISSN : 1905-1603 ฉบับเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม
๒๕๕๖
- ๔) บทความทางวิชาการเรื่อง “พุทธวิถีการสื่อสารภายในองค์กร กลเม็ดเชื่อมโยง
เพื่อประสิทธิภาพทางการบริหาร” นำเสนอในวารสารทางวิชาการ : วารสาร
บัณฑิตศึกษาปริทัศน์ (วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์) ISSN : 1905-1603 ฉบับเดือน
กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๖

๒. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) พระโสภณวารภรณ์, ดร. (ประเสริฐ โชติธมฺโม)
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.Prasophonvaraporn (Prasert Chotidhammo)
๒. เลขหมายบัตรประชาชน ๓-๖๒๐๑๐-๑๒๒๒-๖๘-๗
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เจ้าอาวาสวัดวรนาถบรรพต พระอารามหลวง อำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์
๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่ ๖ ตำบล
นครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
โทร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๙
โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑-๓๗๙๔๖๖๓
๕. ประวัติการศึกษา เปรียญธรรม ๗ ประโยค
พธ.บ (พุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
พธ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
Ph.D (Social Science) Magadh University India

- ๖.สาขาวิชาที่ชำนาญพิเศษ(แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
- สาขาวิชาพุทธศาสนา, วัฒนธรรมศึกษา, ปรัชญาศาสนา
- ๗.ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง
งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว (๕ ปีย้อนหลัง)

๓. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

๑. ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) พระครูนิวิฐศีลขันธ, ดร. (ณรงค์ จิตวาทธมโน)
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr.Phrakhrunivitsinlakhon (Narong Dhitawatthano)
๒. เลขหมายบัตรประชาชน ๓-๖๐๑๑๐๐๕๑๖-๑๙-๐
๓. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เจ้าอาวาสวัดมฤคทายวัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์
๔. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐
โทร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๙ โทรสาร.๐๕๖-๒๑๙๙๙๙
โทรศัพท์มือถือ ๐๘๑-๐๔๐๙๕๓๕
- ๕.ประวัติการศึกษา พศ.บ (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รปศ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่
พศ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๖.สาขาวิชาที่ชำนาญพิเศษ(แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
- สาขาวิชาสืบสวนสอบสวน, อาชญวิทยา, กฎหมายปกครอง,
กฎหมาย ป.วิอาญา, กฎหมายลักษณะพยาน ฯลฯ
- ๗.ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง
งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว (๕ ปีย้อนหลัง)
- วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตร์ชุมชนบัณฑิต : รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๗

๔. ประวัติผู้ร่วมวิจัย

๑ ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.พระปลัดสมบัติ จิตินาโณ (นวลระออง)

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Dr. Phrapaladsombat Thitiyano, (Nuanra-ong)

๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน ๓ - ๖๐๐ ๑- ๐๐๖๐๐ - ๗๗ -๗

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ (E-mail)
ที่อยู่ปัจจุบัน

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ ๖ ตำบล
นครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

สถานที่ทำงาน

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทรศัพท์

๐๘๗ - ๑๙๙ -๕๒๔๐

E-mail

Shall_518005@hotmail.com

๕. ประวัติการศึกษา

พุทธศาสตรบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การบัญชี (ประสบการณ์ตรง ๒ ปี)

- การศึกษาการจัดการทรัพยากรชุมชน /ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์

- การบริหารจัดการองค์กร

- ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน/สังคม

๗. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยใน
แต่ละผลงานวิจัย

- การจัดการความรู้ตามแนวพุทธธรรมในโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์

